

SIAMO DI NUOVO INSIEME

NR. 69-70 • SERIE NOUĂ • IANUARIE – MARTIE 2017

FONDATĂ ÎN 2007 • ISSN 1843-2085 • REVISTĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA ITALIENILOR DIN ROMÂNIA **RO.AS.IT**. CU SPRIJINUL FINANCIAR AL GUVERNULUI ROMÂNIEI, PRIN DEPARTAMENTUL PENTRU RELAȚII INTERETNICE

Despre minorități etnice și imigranți

Aud adeseori în spațiul public vorbindu-se despre „noile minorități” atunci când se face referire la grupurile de cetățeni stabiliți în România după 1990, în curs de integrare în societatea românească, dar neomogeni, cărora li se atribuie denumirea de *minorități*. Această confuzie sau mai bine zis calchiere greșită de termeni, mai mult sau mai puțin voit proliferată, mă determină să fac apel, atât la memorie, cât și la istorie și să subliniez, din nou, ceea ce cu adevărat înseamnă o minoritate națională, în contextul actual. Deocamdată, minorități naționale sunt numai acelea recunoscute prin Constituția României.

Este adevărat că nu există încă o definiție clară a termenului de minoritate națională, dar realitatea, practica referitoare la comunitățile etnice au definit minoritățile ca fiind acele grupuri etnice existente pe teritoriul României încă de la începuturile constituirii statului român modern, adică de la domnia lui Alexandru Ioan Cuza și până în prezent, cu o vechime de aproximativ 160 de ani. În acest context, este o greșală semantică să atribui termenului de minoritate, adjectivul *nou*, greșală ce nu poate fi tolerată, dar necesar a fi reglementată prin intermediul legii mult așteptate, Legea privind statutul minorităților naționale. Apoi, când spui „noi minorități”, te întrebi ce fel de minorități: religioase, sexuale, etnice etc. ?

Este o realitate bine cunoscută și unanim acceptată că, începând cu anul 1990 teritoriul României a cunoscut un aflux de cetățeni de alte naționalități, dintre care unii s-au stabilit aici, și-au întemeiat familii, s-au integrat sau nu în societatea românească. Au găsit un teren propice dezvoltării lor sociale, profesionale sau spirituale, devenind o parte integrantă a societății românești cu statut de imigranți, același statut pe care mulți dintre români îl au în țările unde aceștia, la rândul lor, s-au stabilit în ultimele decenii.

Direcția pe care România a luat-o începând cu data integrării în Uniunea Europeană este o direcție normală, un drum demult pregătit, dar unul plin de sacrificii și compromisuri asumate. Mulți văd această construcție ca fiind normală, fără a ști adevăratele sacrificii ce au stat la baza acesteia și animați de o Europă așa cum este ea azi, tind să dea uitării aceste elemente importante, iar aprecierile asupra devenirii europene să fie din ce în ce mai nesemnificante. Ei bine, este de datoria celor ce au în mână frâiele acestei națiuni, să arate că România a parcurs pașii cei mai grei, într-un timp scurt, iar dezvoltarea corectă a acestei națiuni trebuie să continue, indiferent că unii dintre noi reprezintă comunități istorice recunoscute ca atare, alții sunt imigranți, rezidenți sau vizitatori.

Andi Gabriel Grosaru

FONDATA ÎN 2007

NR. 69-70 • SERIE NOUĂ

IANUARIE - MARTIE

2017

ISSN 1843-2085

Revistă editată
de Asociația Italianilor din
România **RO.AS.IT.**
cu sprijinul financiar al
Guvernului României,
prin Departamentul
pentru relații interetnice

Membri fondatori

Mircea Grosaru

Ioana Grosaru

Director

Gabriela Tarabega

Redactori

Gregorio Pulcher

Adrian Chișiu

Dan Comarnescu

Design & pre-press

Square Media

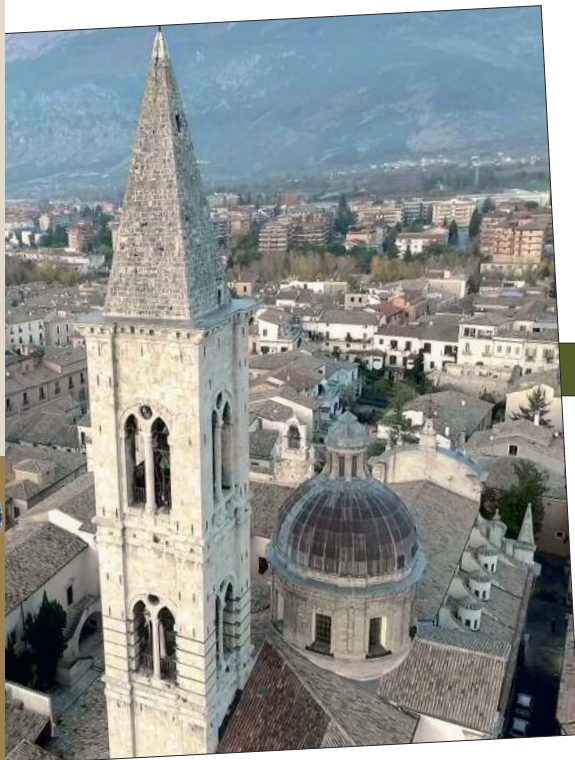
www.squaremedia.ro

**Asociația
Italianilor
din România
RO.AS.IT.**

asociație cu statut
de utilitate publică

Str. Lipscani nr. 19, etaj 1
030031 București
Tel./Fax: 021 313 3064
ufficio@roasit.ro

www.roasit.ro

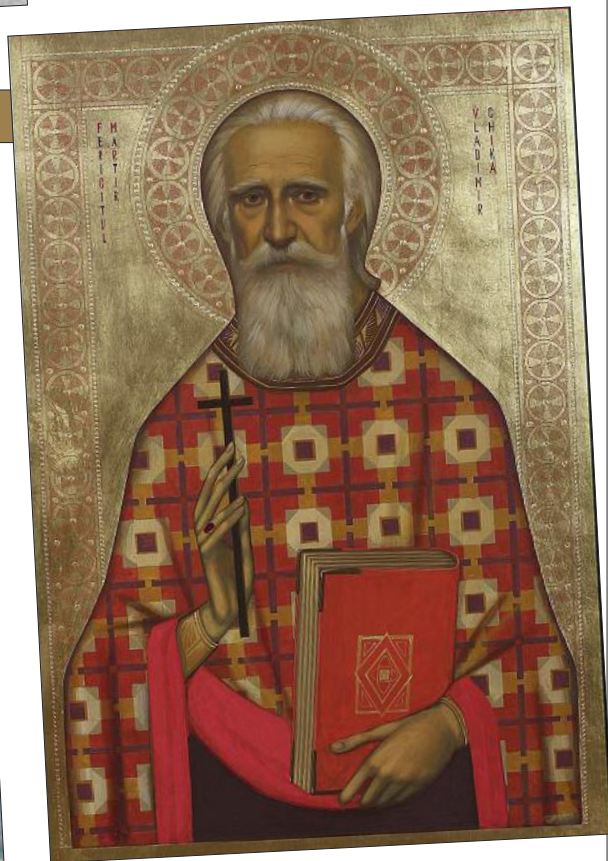

ACTUALITATE / ATTUALITÀ

- 04 | Ritualul pascal catolic
- 08 | Pascalea. Diferența calendaristică dintre Paștele creștinilor occidentali și al celor orientali
- 10 | Prezentare de carte bilingvă • Presentazione del libro bilingue di Antonio Rizzo
- 13 | Muzică și evocări la Casa d'Italia din București.

CULTURĂ / CULTURA

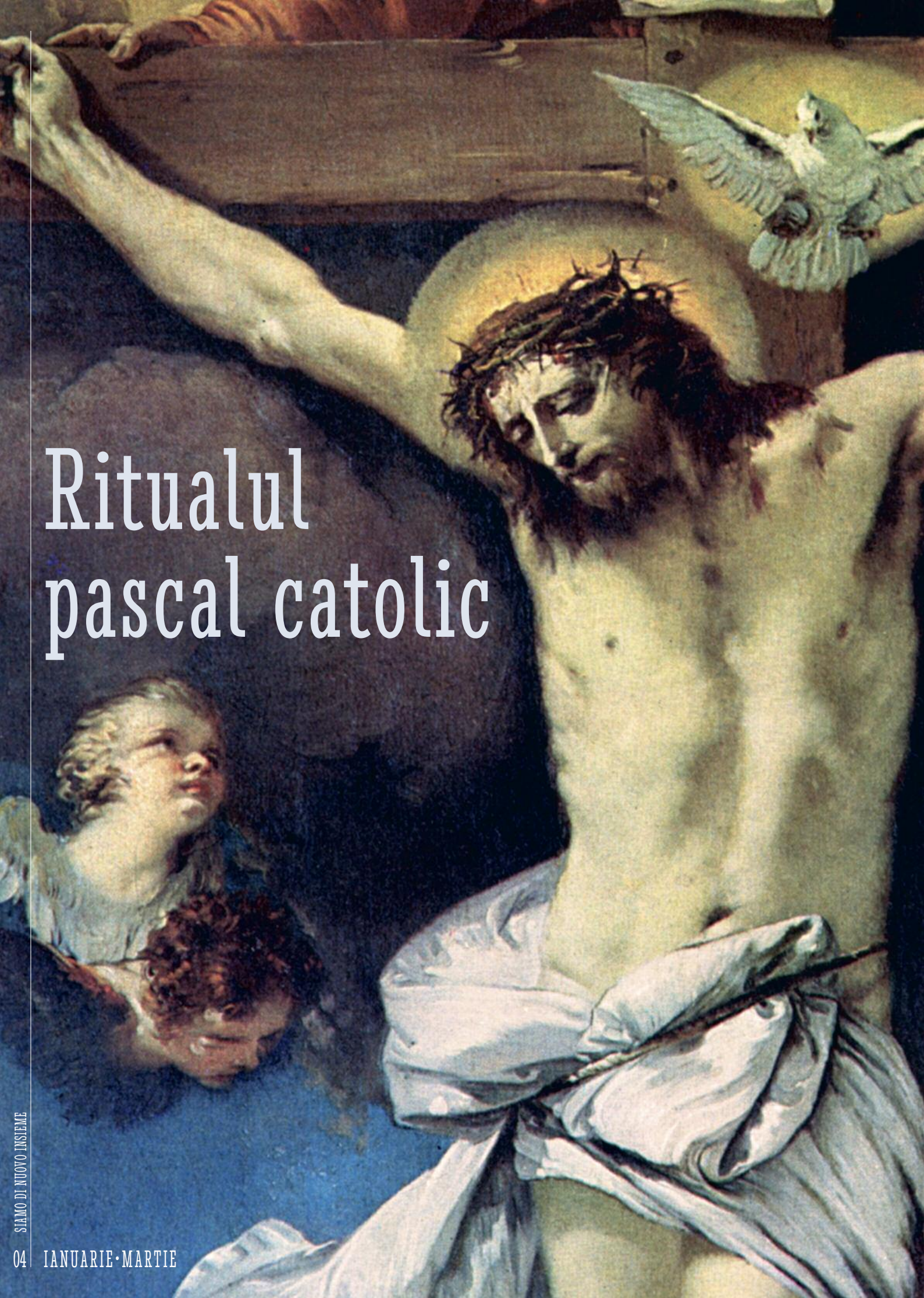
- 14 | La Biennale di Venezia 2017. Viva Arte Viva
- 16 | Un arhitect italian și conacele moldovenești • Un architetto italiano e le ville moldave in Romania
- 20 | Să redescoperim arta medievală italiană în Galeriile permanente ale Muzeului Național de Artă al României • Riscopriamo l'arte medioevale italiana nelle Gallerie permanenti del Museo Nazionale d'Arte della Romania
- 22 | Raffaello Romanelli și • e Alexandru Ioan Cuza

SOCIAL / SOCIETÀ

- 26 | Sulmo mihi patria est
- 34 | Quante emigrazioni, Dio mio! • Câte emigrări, Doamne Dumnezeu!
- 36 | Zâmbete de primăvară. Saloane culturale dedicate de RO.AS.IT. lunii florilor timpurii

Versiunea italiană a articolelor publicate în acest număr al revistei este realizată de Gregorio Pulcher.

Ritualul pascal catolic

Păstele, sărbătoarea Morții și Învierii Domnului Iisus Cristos, a triumfului vieții asupra morții, a luminii contra întunericului, a străbătut veacurile, reușind să rămână de mii de ani cea mai mare sărbătoare a creștinătății celebrată în plan uman prin perioade de purificare materială și spirituală, slujbe religioase, acte de binefacere, tradiții specifice.

Vom prezenta în cele ce urmează felul în care se desfășoară Sărbătorile Pascale la Biserica Catolică „Cristos Regele Universului” din Ploiești, unde slujbele religioase sunt oficiate cu devoțiune de către preoții Iosif Imbrișcă și Andrei Dumitrescu.

Sărbătorile Pascale sunt precedate întotdeauna de o perioadă de post care începe cu „Miercurea cenușii” când se citesc texte religioase despre abținerea. Părintele Iosif Imbrișcă le vorbește credincioșilor despre post, care trebuie înțeles ca „perioadă de pregătire, de conștientizare a legăturii noastre cu Dumnezeu”, „demers comunitar și lucrare personală”.

Conform unui obicei străvechi, sunt arse crenguțe de salcie păstrate de la Florii și, cu cenușa respectivă care a fost binecuvântată, preoții fac credincioșilor semnul crucii pe frunte pentru a-i determina să-și amintească faptul că sunt muritori, că au apărut din țărână și că în țărână se vor întoarce și să îi determine la smerenie în vederea obținerii mântuirii.

Celor prezenți în Biserică li se dă sfatul de a asocia postul cu credința în Dumnezeu și cu mici fapte de caritate.

Floriile, sărbătoarea intrării Domnului în Ierusalim, încep întotdeauna cu o procesiune cu

ramuri de salcie binecuvântate, care reprezintă ramurile cu care a fost întâmpinat Iisus când a intrat în Ierusalim.

Apoi se oficiază Liturgia obișnuită, amintindu-se că începe Săptămâna Sfântă. Lecturile biblice orientează atenția credincioșilor către pătimirea aducătoare de mântuire a lui Iisus Cristos.

Din Evanghelie se citește în întregime „Patima Domnului”, care se remarcă prin amploarea sa. Preotul îi îndeamnă pe oameni la mai multă interiorizare și la o conștientizare personală a pătimirii Domnului.

După citirea Evangheliei urmează Liturgia obișnuită.

Credincioșii sunt stropiți cu apă sfințită și iau acasă ramurile binecuvântate.

Odată cu Duminica Florilor începe Săptămâna Patimilor care pune în evidență lucrarea răscumpărătoare a lui Iisus Cristos.

Apoi, în fiecare zi se fac lecturi din „Cartea profetului Isaia”, în care este prezentată

suferința slujitorului lui Dumnezeu, prin care el aduce mântuire oamenilor.

Credincioșii sunt îndemnați la pocăință și la o viață cât mai corectă din punct de vedere moral și spiritual.

La Evanghelie, se citesc fragmente din „Patimile Domnului” sau pasaje care trimit la acest moment important al mântuirii.

În Joia Mare, în fiecare episcopie romano-catolică, în cursul dimineții, are loc celebrarea unei Sfinte Liturghii solemne prezidate de episcop, în care se sfințesc uleiurile: sfânta crismă, mirul folosit la botez și la hirotonia preoților, uleiul celor bolnavi folosit în Sacramentul Maslului și uleiul catehumenilor folosit la botez.

Totodată, la această Liturghie preoții își reinnoiesc făgăduințele preoțești, realizând astfel un moment deosebit de comuniune cu Cristos Domnul, cel care i-a chemat și în numele căruia slujesc poporul lui Dumnezeu. În seara Joi Mari, la Biserica „Cristos Regele Universului” din Ploiești are loc, în mod obișnuit, Sfânta Liturghie numită „Cina Domnului” în care este scoasă în evidență importanța Sfintei Euharistii ca expresie sacramentală a misterului pascal.

Învierea Domnului, Cercul
maestrilor de la Amsterdam,
cca. 1485–1500

Totul merge spre Euharistie și tot harul Sfintei Euharistii se revarsă asupra lumii întregi prin slujitori, care sunt preoții. Preoția este o *vocație*, un *dar* și un *mister*. Preoții trebuie să-și dorească viață de sfințenie și îndeplinirea misiunii de a împărtăși misterul iubirii lui Dumnezeu. Preotul trebuie să-i ajute pe oameni pentru a fi cu toții cât mai aproape de iubirea lui Dumnezeu. Dar pentru aceasta este nevoie de o lucrare comună.

Nu poate să fie nici preot fără euharistie, nici euharistie fără preot, nici preot fără popor și nici popor fără preot. Suntem un popor al lui Dumnezeu unit prin Sfânta Euharistie. În ceruri ajung numai cei care au trăit în iubire față de Iisus Cristos. „Nu vom putea sta în cer unul lângă altul, fără a fi în comuniune unul cu celălalt” – cum subliniază părintele paroh Iosif Imbrișcă.

Este amintit îndemnul Papei Francisc ca preoții să se îndrepte spre periferia societății, acolo unde sunt oameni în suferință, bolnavi, deținuți, care se zbat între credință și necredință, unde sunt vărsări de sânge.

Odată cu această Liturghie în Biserica catolică începe triduumul pascal, adică trei zile de pregătire specială pentru Sfintele Paști.

După Sfânta Liturghie are loc un moment de adorație euharistică susținut de preot împreună cu un grup de tineri credincioși. Sunt citite lecturi biblice, sunt spuse rugăciuni și interpretate cântece, toate evidențiind rolul Sfintei Euharistii pentru viața creștinismului.

Biserica rămâne deschisă până la ora 22 pentru toți cei care vor să rămână în meditație religioasă.

Vinerea premergătoare Sfinței Sărbători este zi de meditație asupra morții Domnului nostru Iisus Cristos și de celebrare a patimilor sale. Se citește „Patima Domnului după Apostolul Ioan”, dar dialogat pentru a da viață celor prezentate și a-i determina pe credincioși să retrăiască afectiv cele auzite. În mod obișnuit, predica identifică cauzele morții lui Iisus în îndurarea și iubirea lui Dumnezeu față de oameni. Iisus este prin excelență slujitorul lui Dumnezeu, care și-a acceptat sacrificiul pentru spălarea sufletului nostru de păcate spre a deveni părtași la viața veșnică. Iubirea lui Dumnezeu este totală, necondiționată, gratuită, veșnică, fidelă și va trebui să facem tot ceea ce este necesar să o merităm.

După predică se cântă „Marea Rugăciune Universală”. Cântările și rugăciunile acestei

celebrări pun în
l u m i n ă
valoarea

mântuitoare a patimii Domnului, aducând o notă dominantă de reculegere, interiorizare și respect față de moartea răscumpărătoare a lui Cristos.

Sâmbăta Sfântă este o zi dedicată spovedaniilor. Biserica este deschisă, iar preoții sunt prezenți în confesional pentru a administra sacramentul spovezii tuturor celor care doresc să se împace cu Dumnezeu.

În seara zilei de Sâmbătă are loc celebrarea *vigilii pascale* care marchează începutul timpului pascal. Credincioșii cu lumânările în mână și cu emoție și nerăbdare așteaptă să primească lumina sfântă.

Într-un vas se aprind cărbuni peste care preoții pun câteva bobite de tămâie și binecuvântează focul, după care aprind lumânarea înaltă și groasă, asemănătoare celor de la cununie. Se pleacă, apoi, în procesiune la altar cu lumânarea aprinsă din care credincioșilor li se dă lumină.

Odată ajuns la altar preotul cântă „Preconiul pascal” sau „Vestirea solemnă a Învierii” care pune în lumină valoarea mântuitoare a acestei sărbători pentru creștini și pentru omenirea întreagă. Se citesc, apoi, șapte lecturi din „Vechiul Testament” urmate de șapte psalmi. De fiecare dată preotul rostește o rugăciune, iar la finalul celei de a șaptea rugăciuni se întonează cântarea „Gloria in excelsis Deo” („Mărire în cer lui Dumnezeu”), cântare care nu se cântă în timpul Postului Mare și care în acest caz coincide cu „Cristos a înviat.” În timpul acesta se aprind toate luminile din Biserică, drept simbol al Învierii Domnului, se citește o *Epistolă* din *Noul Testament*, iar apoi din *Evangelie* capitolul în care femeile merg la mormântul lui Cristos și-l găsesc gol.

În predica din noaptea Sfinței Sărbători, de obicei, se evidențiază importanța

Paștelui pentru lumea creștină: „Această sărbătoare constituie centrul, miezul anului liturgic bisericesc. Am aflat cum lucrează Dumnezeu cu poporul său, cum îl conduce de la întuneric la lumină, de la moarte la viață, de la tristețe la bucurie. În această noapte sfântă mărturisim credința că Iisus a înviat din morți și că s-a dăruit, s-a jertfit pentru noi”.

Credincioșii sunt îndemnați să urmeze exemplul lui Iisus „care oferă modelul desăvârșit de împlinire a voinței Domnului, un model de iubire, de iertare, de dăruire, de răbdare. Nu a ținut cu orice preț la egalitatea sa cu Dumnezeu, ci s-a făcut om, a îndurat, a pățit și a înviat, tocmai datorită ascultării fidele față de Dumnezeu”.

De asemenea, este amintită datoria pe care o are fiecare credincios de a transmite valorile credinței: „în familie trebuie să medităm și să ducem mai departe tradițiile legate de sărbători și de valori și aceasta o putem face în diferite modalități”.

Predica este urmată de ceremonia înnoirii jurămintelor de la Botez.

Liturghia se încheie cu un moment de adorație a lui Cristos cel Înviat și se dă binecuvântarea solemnă de Paști.

După această Sfântă Liturghie, în Biserica catolică, începe timpul pascal care durează până la Rusalii.

Atât în Săptămâna Patimilor, cât și în primele trei zile de Paști, Sfânta Liturghie se oficiază de câte trei ori în fiecare zi.

Începând cu Duminica Paștelui până la a doua Duminică după Paști aceste opt zile se numesc *Octava pascală* și sunt celebrate ca un Paște continuu în care credincioșii și întreaga Biserică sunt chemați să participe cu bucurie la misterul Învierii Domnului și să se pătrundă mai mult de valoarea lui mântuitoare.

Participarea, în fiecare an, la slujbele religioase de la Biserica „Cristos Regele Universului” din Ploiești ne-a ajutat, de fiecare dată, să ne îmbogățim și să ne lămurim cunoștințele despre moartea și învierea Mântuitorului, să cunoaștem aspecte ale ritualului religios în Biserica Catolică, să înțelegem mai bine importanța momentului pascal în viața umanității, să beneficiem de sfaturile preoților pentru îndreptarea noastră spirituală, să trăim într-o atmosferă de elevație spirituală bazată pe respect față de cele sfinte și adorație față de Cel care s-a jertfit pe sine pentru binele omenirii.

Ni s-a oferit totodată imaginea unui Iisus Cristos viu, pe care l-am putut urmări cu ochii minții în momentele cruciale ale pătimirii și învierii, trăind

sentimente de întristare sau bucurie în atmosfera de măreție și slavă a Bisericii, amplificată de strălucirea luminii sfinte, de armonia și blândețea rugăciunilor și a cântecelor religioase.

În același timp, este insuflat imboldul de a participa an de an la aceste sărbători în semn de slavă față de Iisus Cristos, de a trăi mai aproape de El prin gesturi, cântece și rugăciuni.

Elena Trifan

Raphael, Învierea lui
Christos, 1499–1502

Diferența calendaristică dintre și al celor orientali

Este de domeniul evidenței faptul că Ortodoxia și Catolicismul sunt două ramuri surori ale aceleiași religii iudeo-creștine, aceasta semnificând, printre altele, și suprapunerea calendaristică a sărbătorilor cu dată fixă de celebrare. Totuși, ne intrigă decalajul temporal al momentului declanșării marii sărbători a **Învierii** lui Iisus Christos. Asistăm astfel, la sărbătoarea Paștelui ortodox și cea a Paștelui catolic care, aparent, se declanșează fără a respecta o legitate anume. Începem deci, prin a căuta cauzele acestui fapt.

La o primă aproximare, constatăm că s-a ajuns la diferențe calendaristice care uneori sunt și de 5 săptămâni, pentru ca, alteori, momentul sărbătoririi să coincidă.

Așa cum era de așteptat, această diferență calendaristică a apărut în principal, ca urmare a unor evoluții istorice complexe, precum și a coroborării datelor calendarului solar cu cel lunar. Spre deosebire de toate celelalte sărbători creștine ale căror celebrări depind doar de mișcarea Soarelui, ziua sărbătorii pascale este condiționată de câțiva factori astronomici precum: mișcarea Soarelui (de care depinde echinocțiul de

primăvară), cea a Lunii (în aspectul său de Lună plină), cât și de fenomenul precesiei echinoctiale (în funcție de înclinare a axei planetare față de stelele fixe).

Știm că în Antichitate, în general, nu exista unitate în prăznuirea Paștelui creștin. Astfel, în primele secole ale erei creștine, sirienii creștini și cei din Asia Mică distingeau între *Paștele Crucii* (moartea lui Christos), la data de 14 Nisan, și *Paștele Învierii* (Învierea Domnului), la data de 16 Nisan. Este de precizat aici că, luna *Nisan* corespunde cu cea de-a șaptea lună a anului ecleziastic și este prima lună a anului civil evreiesc menționată în *Exod* (12,2): (...) *Luna aceasta va fi pentru voi (...) cea dintâi lună a anului...* Calendarul ebraic fiind lunar, nu coincide cu cel civil universal, bazat pe calendarul solar, creștin, gregorian.

Pe de altă parte, conform documentelor istorice, în anul 325, împăratul bizantin Constantin cel Mare a convocat primul conciliu (sinod) al bisericii creștine, la Niceea, conciliu la care s-au pus bazele dogmatice și canonice ale creștinismului.

Cei aproximativ 300 de episcopi participanți au convenit asupra câtorva norme teologice

**Tabel comparativ al celor două sisteme
Datele de Paști conform calendarului gregorian**

Anul	Sistem Occidental	Sistem Oriental
2010		4 aprilie
2011		24 aprilie
2012	8 aprilie	15 aprilie
2013	31 martie	5 mai
2014		20 aprilie
2015	5 aprilie	12 aprilie
2016	27 martie	1 mai
2017		16 aprilie
2018	1 aprilie	8 aprilie
2019	21 aprilie	28 aprilie
2020	12 aprilie	19 aprilie
2021	4 aprilie	2 mai
2022	17 aprilie	24 aprilie
2023	9 aprilie	16 aprilie
2024	31 martie	5 mai

Paștele creștinilor occidentali

majore. Proto-creștinii exprimând de-acum precizia și rafinamentul teologic cerut de concilierea unor teze contradictorii au reușit să determine acceptarea lor simultană de către marea familie a creștinătății.

Totuși, abia sub Theodosius I, în anul 380, la Tessalonic și în anul 381 la Constantinopol – se va legaliza la nivel imperial și ecumenic *Orthodoxia Catholică*.

Acel prim conciliu ecumenic de la Niceea (325), prezidat de către Alexandru, papă al Alexandriei, a adoptat – în afara celor 20 de canoane privind structura ritualului creștin – stabilirea formulei de calcul a datei de celebrare a sărbătorii Învierii Domnului. S-a convenit astfel, ca această dată să fie fixată după fenomenul astronomic al echinocțiului de primăvară. Doar că, o serie de factori aleatorii de calcul, ne indică date diferite de sărbătorire în fiecare an.

Astfel, data Paștilor este stabilită, conform primului Conciliu de la Niceea (325) în prima duminică după prima lună plină care cade după (sau coincide) cu echinocțiul de primăvară.

Totuși, în timpurile moderne, în vreme ce Biserica Catholică împreună cu Bisericile Protestante iau în considerare echinocțiul real de primăvară pe stil nou, bisericile creștin-ortodoxă și greco-catolică pornesc acest calcul din ziua de 3 aprilie, socotită drept echinocțiu (21 martie – calendarul gregorian), luat în considerare pe stil vechi (calendarul iulian). Calendarul Iulian a fost întocmit de filosoful Iulian Sosigene din Alexandria în anul 44, î.Ch., din porunca lui Iulius Cezar.

Dar, vechii astronomi au observat că acest calendar rămânea în urmă față de calendarul ceresc, la 300 de ani, cu o zi și o noapte. Astfel, Sfinții Părinți de la Niceea fac prima îndreptare a calendarului iulian – găsindu-l în urmă cu trei zile până la venirea lor, și îl fixează la 21 martie unde era atunci. Astfel, cei pe *stil vechi* au spus despre calendarul actualizat că este catolic (gregorian), fiind îndreptat de către Papa Grigorie al XIII-lea la anul 1582.

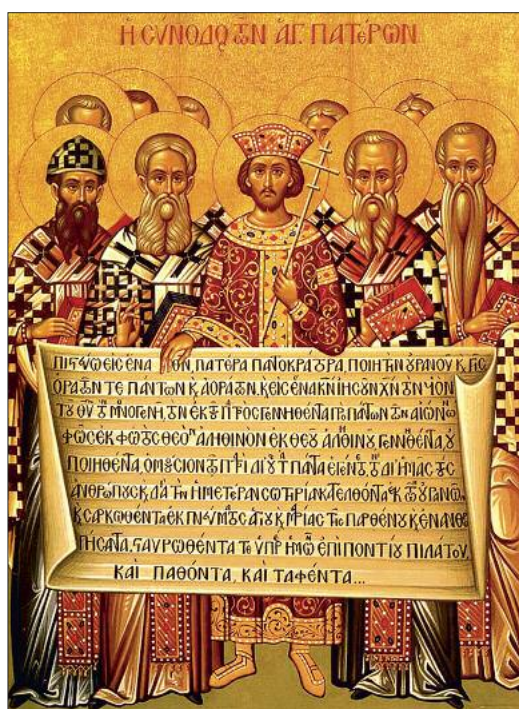
În concluzie, Paștele constituie una dintre cele mai importante sărbători anuale creștine, care

Conciliul de la Niceea.
Frescă, Capela Sixtină,
Vatican, cca. 1590

comemorează evenimentul fundamental al creștinismului – *Învierea lui Christos* în a treia zi după răstignirea sa din Vinerea Mare, iar data de început a Paștilor marchează începutul anului ecleziastic creștin. Paștele creștin are o durată de 40 de zile, începând cu sărbătoarea Învierii Domnului (prima duminică de Paște) și până la sărbătoarea Înălțării Domnului, celebrată la 40 de zile de la Înviere, într-o zi de joi. Primele 3 zile din cele 40 de zile pascale sunt ținute ca zile de mare sărbătoare.

Vă urăm tuturor un Paște Fericit!

Împăratul Constantin și
episcopii la Primul Conciliu
de la Niceea (325)

Prezentare de carte bilingvă – Antonio Rizzo

Ne aflăm la Institutul Italian de Cultură din București, unde, într-o atmosferă elegantă și alert întreținută de inițiatorul evenimentului, Ioana Grosaru, președinte RO.AS.IT., se desfășoară prezentarea volumului bilingv din seria *Îmi amintesc de o zi de școală – caietul 3 – Poeți italieni între tradiție și inovație: de la crepusculari la Quasimodo și Ungaretti*, de față fiind autorul – sociologul și literatul italian Antonio Rizzo.

Ci troviamo all'Istituto Italiano di Cultura di Bucarest, dove in un'atmosfera gradevole, magistralmente sostenuta da colei che apre l'evento, Ioana Grosaru, presidente RO.AS.IT., si svolge la presentazione del volume bilingue della serie: *Mi ricordo di un giorno di scuola – quaderno 3 – Poeti italiani fra tradizione e innovazione: dai crepuscolari a Quasimodo e Ungaretti*, proprio di fronte all'autore – il sociologo e letterato italiano Antonio Rizzo.

În prezența unor oficiali, precum directorul I.I.C. din București, Ezio Peraro, Andi Grosaru, deputat și Secretar general al Asociației italienilor din România, Aledin Amet, Secretar de stat al Departamentului pentru Relații Interetnice al Guvernului României, Rodica Precupețu, consilier al aceluiși departament – au avut loc scurte alocuțiuni de prezentare a volumului. A participat, de asemenea, și Alexandru Pugna, Secretar de stat la Ministerul Culturii.

În cuvântul său, Ioana Grosaru a descris evenimentul ca pe un proiect itinerant, subliniind că apariția cărții lui Antonio Rizzo constituie o contribuție la promovarea culturii și a limbii italiene în România și o recunoaștere a implicării constante a autorului în importante proiecte publicistice ale asociației, valorificându-și astfel, erudiția. Notăm, de asemenea, participarea autorului la prezentările cărții sale din 6 martie –

Presentazione del libro bilingue

Alla presenza di alcuni rappresentanti ufficiali, come il direttore dell'I.I.C. di Bucarest, Ezio Peraro, Andi Grosaru, deputato e Segretario generale dell'Associazione della minoranza italiana in Romania, Aledin Amet, Segretario di stato del Dipartimento per le Relazioni Interetniche del Governo Romeno, Rodica Precupețu, consigliere dello stesso dipartimento – hanno avuto luogo alcune allocuzioni di elogio per la presentazione del volume. Al evento ha partecipato anche il rappresentante del Ministero della Cultura, il Segretario di stato Alexandru Pugna.

Nel suo discorso, Ioana Grosaru ha descritto l'evento come un progetto itinerante, motivando l'apparizione del libro di Antonio Rizzo come un contributo alla promozione della cultura e della lingua italiana in Romania, costituendo esso un riconoscimento dell'impegno costante dell'autore negli importanti *progetti publicisti* dell'associazione, valorizzando, per di più, la sua prodigiosa erudizione.

Il direttore I.I.C., Ezio Peraro, ha paragonato il volume a un interessante compendio artistico, nei suoi aspetti, estetico, nazionale ma pure funzionale.

Poi, il professore di italiano Giancarlo Repetto ha elogiato la realizzazione del libro, visto come la concretizzazione di un forte impegno collettivo coordinato da Antonio Rizzo. Ha pure rimarcato il sottile approccio analitico dalla prospettiva teologica e psicologica dell'autore, rapportate, soprattutto, alla poesia sentimentale-premonitrice di un poeta come Ungaretti, rivelando con sincerità, tramite la poesia, delle verità spirituali nascoste.

Laureato in sociologia nel 1976 all'Università di Urbino, specializzato in semiotica e in tecniche di comunicazione di massa, formato alla scuola dei professori Umberto Eco e Paolo Fabbri, Antonio Rizzo è appassionato di letteratura italiana, di storia dell'architettura e di storia dell'arte.

Vive da 9 anni in Romania, ed è membro dell'Associazione degli Italiani in Romania RO.AS.IT. con cui collabora tenendo cicli di conferenze e scrivendo articoli nei giornali dell'Associazione.

elevilor de la Liceul Teoretic *Dante Alighieri*, precum și studenților de la Universitatea Creștină *Dimitrie Cantemir* din București, din 10 martie a.c.

Directorul I.I.C., Ezio Peraro, a comparat volumul cu un interesant compendiu artistic în aspectele sale estetic, național dar și funcțional.

Apoi, profesorul de limbă italiană, Giancarlo Repetto, a elogiat realizarea cărții, văzută ca o concretizare a unui susținut efort colectiv coordonat de Antonio Rizzo. A remarcat astfel, abordările analitice subtile din perspectivă teologică, dar și psihologică ale autorului, raportate, mai ales, la poezia sentimental-premonitivă a unor poeți precum Ungaretti, revelând cu sinceritate, prin metoda poeziei, adevăruri spirituale ascunse.

Licențiat în sociologie în 1976 la Universitatea din Urbino, specializat în semiotică și tehnica comunicării în masă și format la școala profesorilor Umberto Eco și Paolo Fabbri, Antonio Rizzo este pasionat de literatura italiană, de istoria arhitecturii și de istoria artei.

Trăiește de 9 ani în România, e membru al Asociației Italienilor din România – RO.AS.IT, cu care colaborează susținând cicluri de conferințe și scriind articole pentru publicațiile periodice ale Asociației.

Antonio Rizzo preia microfonul, atacând pasional și exclusivist problematica futurismului, curent literar-artistic în mare vogă la începutul secolului trecut, inițiat de poetul italian Filippo Tommaso Marinetti care, în 1909, își publică *Manifestul* la Paris – cel mai important centru al avangardei timpului. Ulterior, acesta este dezvoltat de personalități ale literaturii ca Ardengo Soffici, Fortunato Depero, Gian Pietro Luciani, Giovanni Papini, Tullio Crali sau artiștii vizuali Umberto Boccioni, Gino Severini, Giacomo Balla, Carlo Carrà și Luigi Russolo – care publică în 1910 *Manifestul picturii futuriste*.

Autorul subliniază că *revolta* futuristă se ridică împotriva tuturor tradițiilor culturale ale momentului, glorificând *viteza* și dezvoltând cultul tehnologiilor în societatea contemporană. Ritmurile secolului XX, opun tradiției, *viuetul rutier, mulțimea de pietoni, bicicliști, trăsuri*. Apogeul acestui curent artistic este exprimat prin dictonul-parafrază – *Il futurismo e morto, viva il futurismo*, ținând dorința ascunsă de accentuare a mobilității (între timp devenită stresantă) a omului dominat de ritmuri.

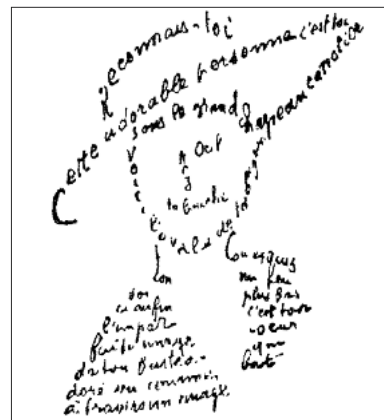
Amintim aici că Marinetti a vizitat România la invitația avangardei literare românești din epocă, care îl recunoștea ca pe unul din patriarhii săi.

Antonio Rizzo se declară fascinat de spargerea limitelor universului, de forța de expresie artistic-angulară, elogiind reprezentarea vitezei și sensi-

Antonio Rizzo prende il microfono e attacca con passione e in modo focalizzato la problematica del futurismo, corrente letterario-artistica di gran moda all'inizio del secolo scorso, iniziata dal poeta italiano Filippo Tommaso Marinetti, il quale, nel 1909, pubblica il suo *Manifesto* a Parigi – il maggior centro dell'avanguardia di allora. Successivamente, questo viene sviluppato da per-

Grup de studenți ai Universității Naționale de Muzică din București, în mini-concert

sonalita' della letteratura come Ardengo Soffici, Fortunato Depero, Gian Pietro Luciani, Giovanni Papini, Tullio Crali o gli artisti visivi Umberto Boccioni, Gino Severini, Giacomo Balla, Carlo Carrà e Luigi Russolo – che pubblicano nel 1910 il *Manifesto della pittura futurista*.

La *rivolta* futurista si erge contro tutte le tradizioni culturali, glorifica la *velocità* e sviluppa il culto delle tecnologie della società contemporanea. I ritmi del XX secolo *oppongono il ruggito del traffico alla moltitudine di pedoni, ciclisti e carrozze*. L'apogeo di questa corrente artistica è espresso dal detto-parafraza – *Il futurismo e' morto, viva il futurismo* col desiderio occulto di accentuare la mobilita' dell'uomo dominato da ritmi.

Ricordiamo qui che Marinetti ha visitato la Romania su invito dell'avanguardia letteraria romana dell'epoca, la quale lo riconosceva come uno dei suoi patriarhi.

Caligrama *Recunoaște-te* de Guillaume Apollinaire:

Recunoaște-te / Această persoană adorabilă ești tu / Sub pălăria mare de pai / Ochii / Nasul / Gura / Uite ovalul obrazului tău / Gâtul tău superb / Uite, în sfârșit, imaginea imperfectă a bustului tău adorat văzut parcă printr-un nor / Puțin mai jos este inima ta care bate

Pe primul rând:
Otilia Doroteea Borgia,
Antonio Rizzo, Andi
Grosaru, Amet Aledin

bilizându-ne, dacă mai era nevoie, la arta futuristă de sorginte italiană, pulverizatoarea unei multitudini de tipare existențiale.

Continuând prezentarea maestrului Rizzo, conf. dr. Otilia Doroteea Borgia, declarându-se *italienist* prin formație, dar mai ales vocațional, elogiază personalitatea autorului, remarcându-i capacitatea de sinteză, făcând astfel posibilă întrepatrunderea fenomenului liric italian cu cel universal. Observă că, plecând de la *secolul luminilor*, Antonio Rizzo își definește riguros *cartea* ca fiind relaționată la artele figurative, carte indicând futurismul drept *sursă* a curentelor literar-vizuale în arta modernă europeană. Constată, de asemenea, că volumul prezentat nu este o carte a cititului de rutină, ci, ne oferă plăcerea unei lecturi libere, afective, contribuind la restructurarea noastră într-un spirit filo-italian.

Finalmente, rafinamentul serii culturale a fost magistral subliniat printr-un (prea) scurt program de muzică de operă susținut de către câțiva dintre *dărușii* studenți ai Universității Naționale de Muzică – clasa prof. Bianca Luigia Manoleanu, personalitate muzicală română cu vechi rădăcini italiene. Ne-au încântat auzul și inima cu celebre arii din opere studenții Geanina Enache, Cristian Mircea Ruja și Emanuela Sălăjan, culminând cu Mihai Urzicana – cu toții fiind expresiv acompaniați de către cunoscuta pianistă Raluca Ouatu.

În regretele tuturor, dna Ioana Grosaru a încheiat evenimentul, asigurându-ne de noi și interesante manifestări culturale în spațiul româno-italian și invitându-ne, cu drag, la un pahar cu vin oferit de primitoarele noastre gazde.

Antonio Rizzo si dichiara affascinato dal rompere dei limiti universali, dalla forza dell'espressione artistico-angolare, ed elogia la rappresentazione della velocita' sensibilizzandoci, se mai fosse ancora necessario, verso la prodigiosa arte futurista di fonte italiana, che polverizza una moltitudine di stereotipi esistenziali.

Continuando la presentazione di Rizzo, la professoressa universitaria dr.ssa Otilia Doroteea Borgia, dichiarandosi italianista per formazione e vocazione, elogia la personalita' dell'autore, sottolineando la sua capacita' di sintesi, rendendo così possibile la compenetrazione del fenomeno lirico italiano con quello universale.

Ella osserva che, partendo dal *secolo illuminista*, Antonio Rizzo definisce con rigore *il libro* in rapporto alle arti figurative, libro che indica il futurismo come *fonte* delle correnti letterario-visuali moderne europee.

Constata pure che il volume presentato non e' un libro da lettura di routine ma uno che ci offre il piacere di una lettura libera, affettiva, e che contribuisce alla nostra ristrutturazione in uno spirito filo-italiano.

Infine, la raffinatezza della serata culturale e' stata magistralmente sottolineata da un (troppo) breve programma di musica d'opera eseguito da

Meditație de toamnă,
Giorgio De Chirico, 1912

alcuni dei dotati studenti dell'Universita' Nazionale di Musica – la classe della professoressa Bianca Luigia Manoleanu, personalita' musicale romena con vecchie radici italiene. Ci hanno incantato l'udito e il cuore con celebri arie di opere gli studenti Geanina Enache, Cristian Mircea Ruja ed Emanuela Sălăjan, culminando con Mihai Urzicana – tutti quanti accompagnati con espressivita' dalla conosciuta pianista Raluca Ouatu.

Con rimpianto di tutti, l'organizzatrice Ioana Grosaru, presidente RO.AS.IT., ha chiuso l'evento, assicurando anche a noi una memorabile manifestazione di cultura nello spazio romeno-italiano e invitandoci, con affetto, per un bicchiere di vino offerto dai nostri graditi padroni di casa.

Adrian Chișiu

Muzică și evocări la Casa d'Italia din București

Salon de convorbiri pe teme de cultură

Primul salon cultural al acestui an a fost deschis într-o după amiază geroasă de ianuarie, poate pentru a sublinia și mai puternic căldura primitoarelor noastre gazde.

Ioana Grosaru, președinte RO.AS.IT., elogiind personalitățile pe care comunitatea ita-

rală față de numeroasa prezență italiană de cetățenie română, dar și afirmând sinergia minorităților în activitatea, pe deplin recunoscută și apreciată, de edificare a unei Românii moderne.

De asemenea, a fost menționată contribuția sa la aderarea RO.AS.IT. la Partidul Democrat European, în anul 2005.

Au mai luat cuvântul pictorul Ion Nedelcu, amintind un episod viu al prezenței deputatului Mircea Grosaru în atelierul său de creație, cameramanul Ioana Filoteanu evocând personalitatea Monseniorului – prinț, preot și martir creștin beatificat la 31 august 2013 – Vladimir Ghyka (1873–1954), în contextul punerii Casei d'Italia sub înaltul său patronaj și, de asemenea, prof. univ. dr. Otilia Dorotea Borgia care a dezvăluit și detaliat aspecte ale influențelor culturale reciproce româno-italiene.

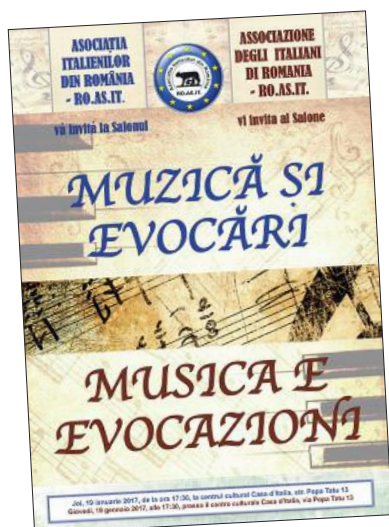
Alocuțiunile au fost inspirat intercalate cu prestații artistice de excepție, precum cea a tenorului Antonio Furnari sau cea a

unui trio muzical ambițios format din Alex Tomaselli (voce și chitară), Raluca Stoica (voce și percuție) și Mircea Horvath (clape). Au fost magistral interpretate piese atent alese din muzica tradițională italiană, dar și din repertoriul jazz-ului american. Notăm, de asemenea, surprinzătoarea și plăcuta participare vocală a pictoriței Angela Tomaselli.

Finalmente, Casa d'Italia ne-a delectat cu gustări și băuturi tradiționale. Am rămas cu senzația unei seri culturale reușite, sperând că toate acestea se vor repeta, cu periodicitatea cu care ne-a obișnuit RO.AS.IT.

Adrian Chișiu

liană le-a avut de-a lungul timpului, precum și Andi Grosaru, deputat și Secretar general al Asociației Italianilor din România, au deschis manifestarea prin alocuțiuni evocatorii ale unor personalități aparținând minorității, precum deputatul av. Mircea Grosaru (1952–2014) sau dr. Alexandru Pesamosca (1930–2011) premergători și fondatori ai Asociației.

Reamintim aici că bazele acestei Asociații au fost puse de către deputatul Mircea Grosaru în 1993, la Suceava, proiectul său devenind oficial în 1996. Același Mircea Grosaru a inițiat *Legea insolvenței*, *Legea avocatului* și proiectul *Legii minorităților* – aceasta din urmă fiind considerată o datorie mo-

Trio Tomaselli

La Biennale di Venezia 2017

Tema celei de-a 57-a ediții a Expoziției Internaționale de Artă de la Veneția – La Biennale di Venezia 2017, a cărei curatoare este Christine Macel, va fi Viva Arte Viva. Potrivit curatoarei, arta „este spațiul ideal pentru reflecție, expresie individuală, libertate, precum și pentru articularea unor întrebări fundamentale. Mai mult decât oricând, vocea și responsabilitatea artistului sunt cruciale în contextul dezbaterilor contemporane”.

Il tema della 57.ma edizione dell'Esposizione Internazionale di Arte di Venezia – Biennale di Venezia 2017, la cui curatrice è Christina Macel, sarà Viva Arte Viva. Secondo la curatrice l'arte «è lo spazio ideale per la riflessione, l'espressione individuale, la libertà, come anche per il porsi alcune domande fondamentali. Più che mai la voce e la responsabilità dell'artista sono cruciali nel contesto dei dibattiti contemporanei».

Bienala va fi deschisă între 10 mai și 26 noiembrie 2017, cu precizarea că intervalul 10-12 mai este rezervat presei și profesioniștilor, urmând ca publicul larg să aibă acces din 13 mai și până în 26 noiembrie.

Ca urmare a rezultatului Concurșului național de selecție, România va fi reprezentată la Bienală de Expoziția „Apariții” a Getei Brătescu.

Această expoziție va pune accent (potrivit ICR) pe „îmbinarea mediilor artistice, revelând caracterul mobil, deschis al performanței în artă, precum și proliferarea ideilor, fluxul debordant al imaginației și libertatea de manifestare, care însoțesc creativitatea specifică acestei artiste.

Participarea Getei Brătescu la Bienala de la Veneția constituie o sinteză a parcursului ei artistic, concepută prin prisma unor nuclee tematice, incluzând și cea mai recentă etapă a practicii ei artistice, într-o încercare de a oferi o oglindire a spațiului atelierului, înțeles ca spațiu fizic dar și ca entitate meta-artistică”.

„Aparițiile” vor fi găzduite de Pavilionul României din Giardini della Biennale și de Noua Galerie a Institutului Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția.

Calitatea estetică și intelectuală a expoziției Getei Brătescu, prezența artistei care se dezvăluie prin lucrările în care se auto-reprezintă, dar și prin figurile feminine pe care le invocă, vor transforma Pavilionul României într-un „atelier continuu” pentru fiecare vizitator în parte.

Viva Arte Viva

La *Biennale* sara' aperta tra il 10 maggio e il 26 novembre 2017, precisando che il periodo tra il 10 e il 12 maggio è riservato alla stampa e ai professionisti, dopodiché il grande pubblico avrà accesso dal 13 maggio fino al 26 novembre.

In seguito al risultato del Concorso nazionale di selezione, la Romania sara' rappresentata alla Biennale dall'esposizione «Apariții» (Apparizioni) di Geta Brătescu. Questa esposizione porra' l'accento (secondo l'ICR) sull' «abbinare i media artistici, rivelando il carattere mobile, aperto, della performance dell'arte, come anche il proliferare delle idee, il flusso debordante dell'immaginazione

e la libertà di manifestazione, che accompagnano la creatività specifica di questa artista. La partecipazione di Geta Brătescu alla Biennale di Venezia costituisce una sintesi del suo percorso artistico, concepito tramite alcuni nuclei tematici, che includono la più recente tappa della sua pratica artistica, in un tentativo di offrire un riflesso dello spazio dello studio, compreso come spazio fisico ma anche come entità meta-artistica». Le «Apparizioni» saranno ospitate al Padiglione della Romania nei giardini della Biennale e nella nuova Galleria dell'Istituto Romeno di Cultura e Ricerca Umanistica di Venezia.

La qualità estetica e intellettuale dell'esposizione di Geta Brătescu, la presenza dell'artista che si fa scoprire nei lavori in cui si auto-rappresenta, e anche le figure femminili che invoca, trasformeranno il Padiglione della Romania in uno «studio continuo» per ogni visitatore.

Autoportret – către alb,
1975, fotomontaj alb-negru,
diverse dimensiuni,
fotografii de Mihai Brătescu
prin amabilitatea
Ivan Gallery

Geta Brătescu este o personalitate centrală a artei contemporane românești începând din anii '60. Artista cu o carieră îndelungată și prolifică, Geta Brătescu a dezvoltat o operă complexă ce include desen, colaj, gravură, tapiserie, fotografie, film experimental, video și *performance*. Pe lângă semnificația istorică a parcursului ei, Geta Brătescu este și o artistă a contemporaneității, a cărei versatilitate și capacitate permanentă de reinventare rezonază cu preocupările, explorările materiale și conceptuale ale artiștilor care imprimă astăzi traiectoria artei contemporane. Lucrările sale se găsesc în colecții importante precum: MoMA, New York; Centre Georges Pompidou, Paris; Tate Modern, Londra; Hammer Museum, Los Angeles; San Francisco Museum of Modern Art; Muzeul de Artă Modernă, Varșovia; Muzeul Național de Artă Contemporană, București; MAK, MUMOK și Kontakt Collection,

Viena; Moderna Galerija, Ljubljana și FRAC Lorraine, Franța. În 2017, Camden Arts Center din Londra, îi va dedica Getei Brătescu o expoziție personală curatoriată de Jenni Lomax.

Gabriela Tarabega

Geta Brătescu (n. 1926) e' una personalita' centrale dell'arte contemporanea romana a partire dagli anni '60. Artista con una lunga e prolifica carriera, Geta Brătescu ha sviluppato un'opera complessa che include disegno, collage, incisione, arazzi, oggetti, fotografia, film sperimentali, video e *performance*. Oltre a significato storico del suo percorso, Geta Brătescu e' anche un'artista della contemporaneita', la cui versatilita' e capacita' permanente di reinvenzione risuonano con le preoccupazioni, le esplorazioni materiali e concettuali degli artisti che imprimono oggi la traiettoria dell'arte contemporanea.

I suoi lavori si trovano oggi in importanti collezioni come: MoMA, New York; Centre Georges Pompidou, Parigi; Tate Modern, Londra; Hammer Museum, Los Angeles; San Francisco Museum of Modern Art; Museo di Arte Moderna, Varsavia; Muzeul Național de Artă Contemporană, București; MAK, MUMOK e Kontakt Collection, Vienna; Moderna Galerija, Ljubljana e FRAC Lorraine, Francia. Nel 2017, Camden Arts Center, a Londra, dedicherà a Geta Brătescu una mostra personale curata da Jenni Lomax.

Autoportret – asemenea Doamnei Oliver în costum de călătorie, 1980, fotografie alb-negru
prin amabilitatea
Ivan Gallery

Magneți în oras, 1974, fotomontaj
prin amabilitatea
Ivan Gallery

Un arhitect italian și conacele moldovenesti

Tecuci – un mic orașel situat la o răspântie de vechi drumuri comerciale. Documentele atestă că aici era vatra unei așezări geto-dacice, apoi daco-romane. Mult mai târziu, între anii 1916–1917, populația s-a mărit considerabil datorită unui număr mare de refugiați din Oltenia și Muntenia. Ani de zile orașul a fost reședință de județ, până la construirea Combinatului Siderurgic de la Galați.

Tecuci – una piccola cittadella al crocevia di vecchi tragitti commerciali. I documenti attestano che qui era sede di un accampamento geto-dacico, e poi daco-romano. Molto piu' tardi, tra gli anni 1916–1917, la popolazione s'e' notevolmente estesa per via del gran numero di rifugiati dall'Oltenia e dalla Muntenia. Per molti anni la citta' e' stata la capitale della giurisdizione, fino alla costituzione del Combinato Siderurgico di Galați.

În acest orașel, prin anul 1890, a ajuns și arhitectul – constructor italian, Giovanni Culluri. Venea de la Veneția, la chemarea celui care avea să-și înscrie numele în Cartea de Aur a țării: Anghel Saligny. L-a chemat pentru construirea podului de la Cernavodă, peste Dunăre, deoarece era cunoscut ca specialist în prelucrarea fier-betonului. Acest pod era cel mai lung din Europa continentală, în acel moment.

Ulterior, pentru performanțele sale, Giovanni Culluri a ajuns arhitectul Ministerului de Război, al Ministerului de Interne și al Ministerului Justiției.

Astfel, în București, arh. Giovanni Culluri a construit multe clădiri publice și civile.

Anghel Saligny era moldovean din Șerbănești, pe atunci județul Tecuci.

El este sfătuit de Constantin Mille să-l aducă pe Culluri la Tecuci, pentru construirea unor silozuri. O frumoasă prietenie s-a legat, apoi, între cei trei – Anghel Saligny, Constantin Mille (ginerele lui

Un architetto italiano e le ville moldave

In questa cittadina, verso l'anno 1890, e' giunto un architetto-edile italiano, Giovanni Culluri. Veniva da Venezia, su richiesta di colui che doveva iscrivere il suo nome nel Libro d'Oro della nazione: Anghel Saligny. Egli lo chiamo' per costruire il ponte di Cernavodă, sul Danubio, perche' era famoso per la lavorazione del cemento armato. Questo ponte era il piu' lungo dell'Europa continentale, in quel momento.

Successivamente, grazie alle sue realizzazioni, Giovanni Culluri divenne architetto al Ministero della Guerra, al Ministero degli Interni e al Ministero di Giustizia.

In seguito a questo, a Bucarest l'architetto Culluri ha costruito molti edifici pubblici e civili.

Anghel Saligny era moldavo di Șerbănești, al tempo regione Tecuci.

Constantin Mille gli consiglio' di chiamare Culluri a Tecuci, per la costruzione di alcuni silos. Si consolido' una bella amicizia, e poi tra tutti e tre – Anghel Saligny, Constantin Mille (genero di Anton Cincu –uno di grandi boiardi moldavi di quel periodo) e Giovanni Culluri.

A Tecuci l'architetto Giovanni Culluri ha eretto tre manieri – due per la famiglia Cincu e il terzo per la famiglia Negropontes.

La casa di Theodor Cincu (padre di Anton Cincu) e' oggi monumento storico per l'architettura. L'edificio, costruito in stile eclettico, e' un vero e proprio palazzo, soprannominato «La Perla della Moldova». Oggi' e' divenuto la sede del Museo civico di Tecuci. L'architetto Culluri ha

Anton Cincu – unul dintre marii boieri moldoveni ai acelor vremuri) și Giovanni Culluri.

La Tecuci, arhitectul Giovanni Culluri a ridicat și trei conace – două ale familiei Cincu și al treilea pentru familia Negropontes.

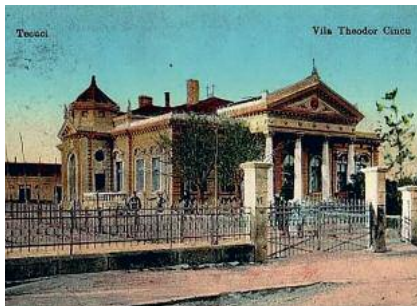
Casa lui Theodor Cincu (tatăl lui Anton Cincu) este astăzi, monument istoric de arhitectură. Clădirea, construită în stil eclectic, este un adevărat palat, fiind supranumită „Perla Moldovei”. Astăzi a devenit sediul Muzeului orașului Tecuci. Arhitectul Culluri a adus materiale de bună calitate din Italia și Austria și a lucrat cu muncitori români și italieni.

În timpul Primului Război Mondial, la Conacul Cincu a fost găzduit însuși Regele Ferdinand. Și, tot aici, fiind Cartierul General de Război, delegația franceză, condusă de generalul Berthelot, împreună cu generalul Eremia Grigorescu, au stabilit strategia atacului de la Mărășești.

În memoriile sale, Regina Maria scria că se oprea întâi aici și apoi mergea în vizită la familia Crisoveloni, la conacul de la Ghidigeni.

Prin testament, în anul 1934, seniorul Cincu, i-a cerut fiului său să-și doneze orașului casa, cu condiția ca aceasta să devină muzeu și bibliotecă.

O parte din colecțiile muzeului a fost evacuată în 1944. Trenul a fost însă bombardat în Gara Chitila. În acest atac a murit și Esmeralda Dimitriu, care însoțea bunurile. În onoarea acesteia, valoroasa bibliotecă, cu un bogat fond de carte, a fost numită: „Esmeralda Dimitriu”.

Din păcate, cărțile salvate atunci au fost arse în totalitate, în curtea Muzeului, în timpul regimului comunist. Pare-se că focul a însoțit-o necruțător pe Esmeralda ...

Clădirea este astăzi Muzeu de arheologie, numismatică și artă plastică. Exponatele antice provin dintr-o serie de descoperiri arheologice, datate ca fiind de la sfârșitul epocii de piatră, vestigii din Neolitic și Epoca Bronzului. În 1977, existase proiectul de a se face aici, un centru național de studiere a civilizației dacice, din păcate, nefinalizat.

portato materiali di buona qualità dall'Italia e dall'Austria e ha lavorato con squadre di operai romeni e italiani.

Durante la Prima Guerra Mondiale, nel Maniero Cincu fu ospitato lo stesso Re Ferdinando. E sempre qui, in quanto Quartier Generale di Guerra, la delegazione francese, condotta dal generale Berthelot, assieme al generale Grigorescu, hanno stabilito la strategia per l'attacco di Mărășești.

Nelle sue memorie, la Regina Maria scriveva che si fermava prima qui per poi andare in visita dalla famiglia Crisoveloni, al maniero di Ghidigeni.

Nel testamento, nell'anno 1934, il vecchio Cincu ha chiesto a suo figlio di donare la casa alla città, a condizione che questa divenisse museo e biblioteca.

Una parte della collezione del museo fu evacuata nel 1944. Il treno fu bombardato nella stazione di Chitila. In questo attacco è morta Esmeralda Dimitriu, che accompagnava i beni. In suo onore, la ricca biblioteca, con un grande plafond di libri, fu intitolata: «Esmeralda Dimitriu».

Purtroppo, i libri che si salvarono allora, bruciarono tutti nel cortile del Museo, nel periodo del regime comunista. Sembra che il fuoco abbia seguito in modo impietoso Esmeralda...

L'edificio è oggi Museo di Archeologia, numismatica e Arte visiva. I reperti antichi provengono

Casa Cincu, astăzi Muzeul de Istorie din Tecuci

da una serie di scoperte archeologiche, datate fin dalla fine dell'età della pietra, vestigia del Neolitico e dell'Epoca del Bronzo. Nel 1977 esistette qui il progetto per fare un centro nazionale di studi sulla civiltà dacica, purtroppo senza esito.

A 7 chilometri da Tecuci, di fronte alla Stazione Frunzească, si trova Villa Mouka, il maniero di Nestor Cincu (fratello di Theodor Cincu). Il complesso è composto da palazzo, parco con fontana e statua, padiglione, fabbrica/centrale, garage, stalle, cantina per i dipendenti e grotta. L'edificio ha il pianterreno e due piani, con

La șapte kilometri de Tecuci, vis-à-vis de *Gara Frunzeasca*, se află Vila Mouka – conacul lui Nestor Cincu (fratele lui Theodor Cincu). Clădirea se compune din conac, parc cu fântână și statuie, foișor, uzină /centrală, garaj, grajduri, cantină pentru angajați, foișor și grotă. Edificiul este de tip parter și două etaje, cu saloane mari, plafoane casetate, stucaturi colorate, uși pictate. Deosebite sunt și sobele de teracotă cu figurine și decorațiuni.

Clădirea a suferit o serie de adaptări. Cu ocazia câștigării alegerilor de către Partidul Conservator Democrat, Take Ionescu a organizat aici banchetul victoriei. După naționalizare, conacul a devenit sediul IAS – Tecuci (Întreprindere Agricolă de Stat).

George Ulise Negropontes deținea 42.000 de hectare la Mărășești, loc în care și-a construit și un conac, care seamăna izbitor cu Vila Mouka.

Conacul lui Nestor Cincu,
Tighănești

„Satul era dominat de palatul Negropontes. Regiunea fiind viticolă, clădirea avea o mare pivniță ușor transformabilă în adăpost pentru garnizoană”, spune Colonelul Ștefan Paraschivescu în cartea sa „La Porțile Moldovei”, scrisă la îndemnul marelui Nicolae Iorga. În timpul Marelui Război, conacul a fost sediul comandanților operațiunilor militare germane.

Pentru reușita Armatei Române, Negropontes a aprobat bombardarea propriului conac de către artileria română. Pe 6 august, Regimentul 51/52 infanterie, condus de căpitanul Grigore Ignat, a oprit, cu prețul vieții proprii și a ostașilor săi, înaintarea armatei germane. Toți au fost înmormântați în viile moșierului, fiind ulterior reînhamăți în Mausoleul de la Mărășești. Negropontes a fost decorat de statul francez cu *Legiunea de Onoare*.

În prezent, din conac au mai rămas în picioare doar cabana paznicului de la intrarea pe domeniu și platforma de beton a clădirii.

Elena Negropontes (sora lui Grigore Ulise) a fost a doua soție a generalului Eremia (Teofil)

grandi saloni, soffitti a cassettoni, stucchi colorati, porte dipinte. Speciali sono anche le stufe in terracotta con figurine e decorazioni.

La costruzione ha subito diverse modifiche. In occasione della vittoria elettorale del Partito Democratico Conservatore, Take Ionescu ha organizzato qui il banchetto della vittoria. Dopo la nazionalizzazione, il castello è diventato la sede della IAS (Impresa Agricola di Stato) – Tecuci.

George Ulise Negropontes deteneva 42.000 ettari a Mărășești, luogo in cui s'è costruito anche un maniero, che somiglia fortemente alla Villa Mouka.

«Il villaggio era dominato dal palazzo di Negropontes. Essendo una regione viticola, l'edificio aveva una grande cantina, facilmente trasformabile in un accampamento per una guarnigione», dice il Colonnello Ștefan Paraschivescu nel suo libro „La Porțile Moldovei”, scritto su stimolo del

grande storico e uomo politico Nicolae Iorga. Durante la Grande Guerra, la tenuta fu la sede del comandamento delle operazioni militari tedesche.

Per il successo dell'esercito romeno, Negropontes ha approvato il bombardamento del proprio maniero da parte dell'artiglieria romena. Il 6 agosto, il Reggimento 51/52 fanteria, condotto dal capitano Grigore Ignat, ha fermato, a prezzo della propria vita e dei suoi soldati, l'avanzata dell'esercito tedesco. Sono stati seppelliti tutti nelle vigne del boiardo e poi di nuovo inumati nel Mausoleo di Mărășești. Negropontes fu decorato dallo stato francese con la *Legione d'Onore*.

Attualmente, del maniero è rimasto in piedi solo il capanno di guardia all'ingresso della tenuta e la piattaforma di cemento dell'edificio.

Elena Negropontes (sorella di Grigore Ulise) è stata la seconda moglie del generale Eremia (Teofil) Grigorescu. Loro figlio è nato proprio nel mezzo delle lotte. Eremia Grigorescu era un comandante dedicato, un difensore, non un conquistatore. Fu lui il creatore del detto, modificato per Oituz e Mărășești: *Nici pe aici, nu se trece!*

Grigorescu. Copilul lor s-a născut în toiul luptelor. Eremia Grigorescu era un comandant devotat, un apărător, nu un cuceritor. El este creatorul dictonului, modificat pentru Oituz și Mărășești: *Nici pe aici, nu se trece!* Dorința sa a fost să fie îngropat în mijlocul oștenilor săi.

Și, pentru că a fost menționat numele lui Constantin Mille, este necesar să amintim că el a fost „părintele ziaristicii moderne”, întemeietorul ziarelor *Dimineața*, *Adevărul* și *Lupta*.

Dimineața a fost primul cotidian din lume care a apărut în culori și primul ziar care a dezvoltat un serviciu telefonic pentru corespondența din țară și străinătate. De asemenea, a ridicat Palatul „Adevărul” din strada Smârdan (arhitect fiind Stefan Ciocârlan).

Constantin Mille a fost bunicul actriței Dina Cocea, care își petrecea vacanțele la vila Mouka, de la Tecuci, deoarece bunica sa era Maria Cincu.

Fiul lui Giovanni Culluri, Aristide Giovanni Michelangelo Culluri, născut la Veneția, a locuit 30 de ani în vila Mouka, împreună cu familia Cincu, până când s-a mutat în oraș, la Tecuci, unde a construit două case gemene pentru fiicele sale. Fiind arhitect, a continuat să construiască, printre altele, Banca „Prevederea” din Tecuci, stadionul, clopotnița Bisericii „Sf. Ioan”, Casele Naționale din Pașcani, Războieni, Borzești, Cașin și cea din Basarabia, de la Nisporeni, Biserica „Sf. Anton” din comuna Munteni, precum și clădirea Primăriei, unde își avea și pământurile.

Vorbim oare despre trecut? Vorbim despre oameni care au fost? Nu! Vorbim despre OAMENI! În adevăratul sens al cuvântului! Modelul lor va dăinui peste timpuri!

Mihaela Mateescu Profiriu

(*Neppur di qui, non si passa!* n.d.t.). La sua volontà fu di essere sepolto in mezzo ai suoi soldati.

E poiché' e' stato citato il nome di Constantin Mille, e' necessario ricordare che egli fu «il padre dei giornalisti moderni», fondatore dei quotidiani *Dimineața* (*Il Mattino*), *Adevărul* (*Il Vero*) e *Lupta* (*Lotta*).

Dimineața e' stato il primo quotidiano al mondo che e' uscito a colori e il primo giornale che ha sviluppato un servizio telefonico per i corrispondenti nazionali ed esteri. Così' come ha eretto il palazzo «Il Vero» in strada Smârdan (dell'architetto Stefan Ciocârlan).

Constantin Mille e' stato il nonno dell'attrice Dina Cocea, che qui passava le vacanze alla Villa Mouka, a Tecuci, mentre sua nonna era Maria Cincu.

Il figlio di Giovanni Culluri, Aristide Giovanni Michelangelo Culluri, nato a Venezia,

Palatul Negropontes
(înainte și după război)

ha abitato 30 anni nella Villa Mouka assieme alla famiglia Cincu, fino a quando traslocò in città, a Tecuci, dove ha costruito due case gemelle per le sue figlie. Essendo architetto, ha continuato a costruire, tra le altre cose, la Banca «Prevederea» di Tecuci, lo stadio, il campanile della chiesa «Sf. Ioan» (San Giovanni), le Case Nazionali di Pașcani, Războieni, Borzești, Cașin e quelle in Basarabia, di Nisporeni, la Chiesa «Sf. Anton» (Sant'Antonio) del comune di Munteni, come pure l'edificio comunale, dove lui aveva qui anche dei terreni.

Parliamo del passato? Parliamo di uomini che furono? No! parliamo di UOMINI! Nel vero senso della parola! Il loro modello durerà nei tempi!

Să redescoperim arta medievală italiană în Galeriile permanente ale Muzeului Național de Artă al României

Riscopriamo l'arte medioevale italiana nelle Gallerie permanenti del Museo Nazionale d'Arte della Romania

Așa cum menționam în numărul trecut al revistei, ne îndreptăm, din nou, în mod firesc, către muzeul care deține cele mai bogate colecții de artă medievală și modernă din țară – Muzeul Național de Artă al României.

Amintim că fostul Palat Regal al României de pe Calea Victoriei găzduiește importante Galerii de artă românească și europeană – aici putând fi vizitate săli cu mare relevanță istorică, dar și spații care adăpostesc expoziții temporare sau itinerante.

Astfel, în Galeria de Artă Europeană regăsim un număr semnificativ de lucrări din fosta Colecție Regală, capodopere semnate, printre alții, de mari maeștri italieni medievali, precum: Tintoretto, Domenico Veneziano, Jacopo Bassano, Bronzino, Luca Giordano ș.a.

Bartolomeo Suardi, mai cunoscut drept **Bramantino** (1456–1530), a fost un pictor și arhitect italian milanez, născut în Bergamo. În biografia sa, în general neclară, este cert faptul că a fost discipolul maestrului Bramante (arhitect și pictor), preluând apoi numele diminutiv al acestuia.

În cursul uceniciei sale picturale, Bramantino a fost influențat de Urbino și de tradiția *realismului imobil* din *quattrocento* iar, mai târziu, de stilul marelui Leonardo da Vinci.

În timp, a realizat cam 30 de lucrări, dezvoltând un stil pictural individualist cu tendințe spectrale, sub influența unui clasicism al serenității, dezvoltat deja de mari pictori precum Piero della Francesca, Leonardo da Vinci și Ercole de' Roberti. Lucrările sale radiază o anume *neliniște imobilă*, comparabilă uneori cu expresia artistică a celor trei mari, amintiți mai sus.

Così come menzionato nel numero precedente della rivista, ci indirizziamo di nuovo, in modo naturale, verso il museo che detiene le più ricche collezioni di arte medioevale e moderna della nazione: il Museo Nazionale di Arte della Romania.

Ricordiamo che l'ex Palazzo Reale della Romania di Calea Victoriei ospita importanti Gallerie di arte romena ed europea – e qui si possono visitare sale di grande rilevanza storica, e inoltre spazi che ospitano esposizioni temporanee o itineranti.

Pertanto nella Galleria di Arte Europea ritroviamo un numero significativo di lavori della ex collezione reale, capolavori firmati, tra gli altri, da grandi maestri italiani medievali come Tintoretto, Domenico Veneziano, Jacopo Bassano, Bronzino, Luca Giordano etc.

Bartolomeo Suardi, più conosciuto col nome di **Bramantino** (1456–1530), fu un pittore e architetto italiano milanese, nato a Bergamo. Nella sua biografia, peraltro poco chiara, è certo il fatto che fu discepolo del maestro Bramante (architetto e pittore), e prese poi il nome diminutivo di quest'ultimo.

Nel corso del tirocinio il Bramantino fu influenzato da Urbino e dalla tradizione di *realismo immobile* del Quattrocento ma, più tardi, dallo stile del grande Leonardo da Vinci.

Negli anni ha realizzato qualcosa come 30 lavori, sviluppando uno stile di pittura individualista con tendenza spettrale, sotto l'influenza di un classicismo della serenità, già sviluppato da grandi pittori come Piero della Francesca, Leonardo da Vinci e Ercole de' Roberti.

I suoi lavori irradiano una certa inquietudine immobile, comparabile a volte con l'espressione artistica dei tre grandi su ricordati.

Și, iată că, în Galeria de Artă Europeană a Muzeului Național de Artă al României, în secțiunea școlii italiene de pictură, îl regăsim pe Bramantino cu *Pietà* (*Plângerea lui Christos*), pictură pe lemn (panou de altar) cu dimensiunile de 102 x 80 cm. Pictura a fost realizată între anii 1512-1515, în perioada maturității sale târzii.

Amintim că, aproximativ în aceeași perioadă, Doamna Despina, soția domnitorului valah Neagoe Basarab, comanda o icoană cu aceeași temă – *Coborârea de pe Cruce*, dar cu nume diferit – *Plângerea lui Iisus*.

Scena din *Pietà* se desfășoară în fața zidurilor unei cetăți idealizate arhitectural – perfect conturate, ale cărei clădiri evocă ideea de solemnitate absolută. Pe acest fundal se proiectează ca un *sigiliu*, imaginea Mântuitorului – reprezentare a perfecțiunii umane. Scena *Plângerii* și fundalul arhitectural se potențează reciproc compunând o viziune cu accente de *meta-real* care oferă soluții vizuale unor adânci preocupări spirituale. Atmosfera eterată este subliniată, de asemenea, prin cromatică pastelată aplicată în doze care echilibrează compozițional dispunerea volumelor.

Adrian Chișiu

Ed ecco che nella Galleria di Arte Europea nel Museo Nazionale di Arte della Romania, nella sezione delle scuole italiane di pittura, ritroviamo Bramantino con la *Pietà*, pittura su legno (pannello d'altare) delle dimensioni di 102 x 80 cm. La pittura fu realizzata negli anni 1512-1515, nel periodo della sua tarda maturità.

Ricordiamo che, circa in questo stesso periodo, Donna Despina, moglie del principe valacco Neagoe Basarab, ordina un'icono sullo stesso tema – *Deposizione dalla Croce*, ma con un nome diverso – *Pietà*.

La scena della *Pietà* si svolge davanti alle mura di una città idealizzata, architettonicamente perfettamente delineata, i cui edifici evocano un'idea di solennità assoluta. Su questo fondale si proietta come un *sigillo*, l'immagine del Redentore – a rappresentare la perfezione umana. La scena della *Pietà* e il fondale architettonico si potenziano reciprocamente componendo una visione con accenti di *meta-realtà* che offre soluzioni visuali ad alcune profonde preoccupazioni spirituali. L'atmosfera eterea è sottolineata, parimenti, dalla cromia pastello applicata in una dose che equilibra la disposizione compositiva dei volumi.

Raffaello Romanelli și Alexandru Ioan Cuza

Iașiul copilăriei mele mi-a rămas la suflet, cu viața lui liniștită, cu oameni molcomi, cu atâtea locuri minunate unde vrei să revii mereu. Stând foarte aproape de Piața Unirii, în fiecare zi treceam pe lângă impunătoarea statuie a domnitorului Alexandru Ioan Cuza, care privea mândru de la înălțime, în celebra sa uniformă de ofițer, învâluit în mantia-i princiară.

La Iași della mia infanzia m'e' rimasta nell'anima, con la sua vita tranquilla, con la gente pacifica, con tanti posti meravigliosi dove vuoi sempre ritornare. Abitavo molto vicino alla Piazza dell'Unione e ogni giorno passavo vicino all'imponente statua del Re Alessandro Ioan Cuza, che guardava fiero dall'alto, nella sua celebre uniforme da ufficiale, avvolto nel suo principesco mantello.

Inaugurarea monumentului a avut loc la 27 mai 1912, în prezența suveranului Carol I și a Principelui Moștenitor Ferdinand.

Luând cuvântul, A.D. Xenopol spunea despre A.I. Cuza: „Mândru și neștiind să-și plece fruntea decât în fața lui Dumnezeu, înzestrat cu o bogată inteligență, își iubea țara din adâncul sufletului său”. Statuia din bronz, care domină piața, este înaltă de 3,5 m, așezată pe un pedestal de piatră albă din Italia, totalizând 6,5 m înălțime.

Se știe, poate mai puțin, că monumentul este opera italianului Raffaello Romanelli, născut la Florența, în marele Ducat al Toscanei, în 13 mai 1856 și decedat tot la Florența, în 3 aprilie 1928. Era al patrulea copil, din cei șase ai celebrului sculptor Pasquale Romanelli (1812–1887). De mic, a crescut printre pietre și sculpturi, în atelierul tatălui său. Și-a dorit să se facă navigator, a urmat

Raffaello Romanelli e Alexandru Ioan Cuza

L'inaugurazione del monumento ebbe luogo il 27 maggio 1912. All'evento partecipo' anche il sovrano Carol I, assieme al principe ereditario Ferdinand.

Prendendo la parola A. D. Xenopol diceva: «Fiero e incapace di piegare la fronte se non davanti a Dio, dotato di una ricca intelligenza, amava il suo paese dal profondo dell'anima». La statua di bronzo e' alta 3,5 metri, posata su un basamento col piedistallo di pietra bianca venuta dall'Italia, per un'altezza totale 6,5 metri.

Di recente, ho saputo che il bravo scultore del momento e' l'italiano Raffaello Romanelli, nato a Firenze, nel Granducato di Toscana, il 13 maggio 1856 e deceduto sempre a Firenze il 3 aprile 1928. Era il quarto figlio di 6 del celebre scultore Pasquale Romanelli (1812–1887). Da piccolo, e' cresciuto tra pietre e sculture, nel laboratorio di suo padre. Ha voluto diventare marinaio, ha frequentato la Scuola Militare di Modena, poi s'e'

Monumentul Eroilor
Sanitari, București

Școala Militară din Modena. S-a retras însă din armată pentru a-și urma vocația. Întoarcerea acasă a însemnat și înscrierea la Academia de Arte Frumoase din Florența.

În anul 1881 se căsătorește cu Sofia Benini la Palazzo Vecchio din Florența, asigurându-se astfel, în familie, transmiterea talentului moștenit, timp de cinci generații (prin Pasquale, Raffaello, Romano, Falco și încă un Raffaello). Familia deținea, la Florența, unul dintre cele mai faimoase studiouri de sculptură din Europa, încă din 1860.

Și, dacă ne gândim că „nimic nu este întâmplător”, intuim că ceva îl lega pe Romanelli de Cuza – Florența.

După ce a fost silit să abdice la 11 februarie 1866, Cuza a luat calea exilului spre Viena. Fiind bolnav, s-a mutat în Italia, la Florența, renumită pentru clima sa blândă. Aici și-a cumpărat o casă lângă Porta Romana, la intersecția străzilor Niccolo Machiavelli și Poggio Imperiale. Astăzi clădirea este proprietate privată, motiv pentru care placa comemorativă a lui A.I. Cuza, dezvelită anul acesta la Florența, a fost plasată în piațeta de lângă Primăria orașului.

În timpul șederii sale în Italia, Cuza a fost privit cu respect de către italieni, iar cronicarul Ugo Pesci îl menționa ca „personaj ilustru care a ales să trăiască la Florența”. Aș vrea să amintesc aici și cele spuse de Camillo Benso, Conte de Cavour: „Românii, acești frați îndepărtați ai italienilor, au dat o mare probă de patriotism, un exemplu admirabil de Unire, pe care noi, italienii, suntem gata de a-l urma... Unirea Principatelor și consultarea votului poporului este începutul unei ere noi în sistemul politic al Europei. Ele vor pregăti, prin triumful lor, unirea tuturor italienilor într-un singur corp, căci astăzi nimeni nu poate contesta că faptul minunat ce s-a realizat la poalele Carpaților, se poate realiza și la poalele Alpilor”.

Domnul Cuza a fost însoțit în exil de Doamna Elena, credincioasa sa soție, și de fiii săi.

Dar, revenind la subiectul nostru, soarta l-a adus pe Romanelli în România, unde a fost deosebit de apreciat pe toate palierele societății și unde a lucrat, îmbogățind cu arta sa, țara. Și când ne gândim că venise în România ca turist, pentru a o vizita, țară care pentru mulți italieni devenise o a doua lor patrie...

Romanelli a fost considerat unul din cei mai remarcabili sculptori ai generației sale. În 50 de ani a executat peste 300 de lucrări, dintre care 40 în România, între anii 1902 și 1913.

De-a lungul timpului s-a bucurat de aprecierea tuturor și a câștigat cele mai mari premii. La 26 de ani a avut onoarea să fie solicitat să facă două lucrări pentru fațada Domului din Florența. Sculpturile sale se găsesc peste tot prin lume, în America, Argentina, Cuba, Franța, Germania și

ritirato dall'esercito, e' tornato a casa e ha frequentato l'Accademia di Belle Arti di Firenze.

Ha sposato Sofia Benini nel 1881, a Firenze, nel Palazzo Vecchio. Così, la famiglia Romanelli ha trasmesso il suo grande talento da una generazione all'altra, per 5 generazioni (Pasquale, Raffaello, Romano, Falco e un altro Raffaello). La famiglia aveva, a Firenze, uno degli studi di scultura più famosi d'Europa, già dal 1860.

E, se crediamo a ciò che ha detto Coelho, che «niente e' per caso», s'intuisce che qualcosa lega Romanelli a Cuza – Firenze.

Dopo essere stato obbligato ad abdicare l'11 febbraio 1866, Cuza ha preso la via dell'esilio verso Vienna. Malato, si e' trasferito in Italia, a Firenze, famosa per il suo clima mite. Qui si e' comprato una casa vicino a Porta Romana, all'incrocio della strade Nicolo' Machiavelli e Poggio Imperiale.

Oggi il palazzo e' proprietà privata, motivo per cui la targa commemorativa di A.I. Cuza, scoperta quest'anno a Firenze, e' stata posta nella piazzetta vicino al Comune della città'.

Durante il suo soggiorno in Italia, Cuza e' stato guardato con rispetto dagli italiani, e il cronista Ugo Pesci lo menzionava come «personaggio illustre che ha scelto di vivere a Firenze». Vorrei ricordare cosa disse Camillo Benso, Conte di Cavour: «I romeni, questi lontani fratelli degli italiani, hanno dato una grande prova di patriottismo, un esempio ammirevole di Unità', che noi, gli italiani, siamo pronti a seguire... L'Unione dei Principati e la consultazione elettorale del popolo e' l'inizio di una nuova era nel sistema politico d'Europa. Questi prepareranno, col loro trionfo, l'unità' di tutti gli italiani in un unico corpo, perché oggi nessuno può contestare che il meraviglioso evento che si e' realizzato ai piedi dei Carpazi non si possa realizzare anche ai piedi delle Alpi».

Il signor Cuza era accompagnato dalla signora Elena e dai suoi figli.

Pero', tornando al nostro argomento, il destino ha portato Romanelli in Romania, dove e' stato molto apprezzato a tutti i livelli sociali, e dove ha lavorato arricchendo il paese con la sua arte. E pensare che era venuto in Romania come turista,

Sus: Raffaello Romanelli în atelier

Jos: Statuia lui A.I. Cuza, Iași

Proiect pentru o fântână
monumentală, Biblioteca
Academiei Române

Venezuela. A avut expoziții la Milano, Torino, Paris, San Francisco, Saint Louis-Missouri.

A lucrat în bronz și în marmură de Carrara, reprezentând figuri importante ale istoriei și personaje din mitologie sau din Biblie. Dădea o mare atenție detaliilor și studia particularitățile fizionomiei personajelor pe care le reprezenta.

În Rusia a câștigat concursul (înfruntând 142 de competitori) pentru executarea imensului monument dedicat lui Alexandru al II-lea, la Sankt Petersburg.

Între 1919 și 1923 Romanelli a lucrat la Florența o serie de sculpturi care au fost trimise, apoi, cu vaporul, în America, unde au fost asamblate. În 1927 a creat bustul lui Dante pentru orașul Detroit. În Kansas City există chiar un parc – Romanelli's Garden, deoarece acolo se află multe sculpturi ale artistului.

În Italia, a realizat statui ale unor mari personalități: monumentul equestru al lui Carlo Alberto, al lui Giuseppe Garibaldi, precum și al lui Benvenuto Cellini.

per vizitare il paese, che per molti italiani era diventato la seconda patria...

Romanelli e' stato considerato uno dei piu' rimarchevoli scultori della sua generazione. In 50 anni ha compiuto piu' di 300 lavori, di cui 40 in Romania, tra gli anni 1902 e 1913.

Lungo gli anni ha goduto dell'apprezzamento di tutti e ha vinto i piu' grossi premi. A 26 anni ha avuto l'onore di essere richiesto per fare due lavori per la facciata del Duomo di Firenze. Le sue sculture si trovano in giro per il mondo, in America, Argentina, Cuba, Francia, Germania e Venezuela. Ha fatto mostre a Milano, Torino, Parigi, San Francisco, Saint Louis-Missouri.

Ha lavorato in bronz e col marmo di Carrara, rappresentando figure importanti della storia e personaggi della mitologia e della bibbia. Dava una grande attenzione ai dettagli e studiava le particolarita' della fisionomia dei personaggi che rappresentava.

In Russia ha vinto il concorso (contro 142 concorrenti) per l'esecuzione dell'immenso monumento dedicato ad Alessandro II, a San Pietroburgo.

Tra il 1919 e il 1923 Romanelli ha eseguito a Firenze una serie di sculture che poi sono state mandate, per nave, in America, dove sono state assemblate. Nel 1927 ha realizzato il busto di Dante per la citta' di Detroit. In Kansas City esiste anche un parco – Romanelli's Garden, perche' li' si trovano varie sculture dell'artista.

In Italia ha eseguito statue di alcune grandi personalita': il monumento equestre di Carlo Alberto, di Giuseppe Garibaldi, come anche di Benvenuto Cellini.

Celebri sono diventati anche i monumenti funerari che ha eseguito a Bucarest; nel cimitero Bellu ci sono due di tali monumenti: *La signora*

Terasa Castelului Peleş,
Sinaia

Celebre au devenit și monumentele funerare făcute la București; în Cimitirul Bellu sunt două asemenea monumente: *Doamna cu umbrela* și *Monumentul familiei Poroineanu*, amândouă cu poveștile lor romantice și dramatice în același timp.

A fost apreciat și de familia regală a României pentru care a creat patru portrete, iar la Castelul Peleş are mai multe lucrări, printre care: *Zeul Peleşului*, *Zeul dansului*, *Zeița Fortuna* și zeii Apollo, Diana, Marte și Neptun.

La Pelișor, este expus și bustul Regelui Carol I al României.

În Iași se mai află și statuia lui Mihail Kogălniceanu, la Galați – *Monumentul Unirii*, iar la Turnu Măgurele – *Dorobanțul*. Toate fiind opere ale aceluiași Romanelli.

În București, bine cunoscute sunt: *Monumentul Eroilor Sanitari* de lângă Opera Română, iar la poalele Dealului Patriarhiei, statuia lui Lascăr Catargiu, întâiul prim-ministru al lui Al. Ioan Cuza, pe al cărui soclu este înscris și crezul acestuia: „Nimic pentru noi, totul pentru popor!”.

Mihaela Mateescu Profiriu

con *l'ombrello* e *Il monumento della famiglia Poroineanu*, entrambi con le loro storie romantiche e allo stesso tempo drammatiche.

E' stato apprezzato anche dalla famiglia reale della Romania per la quale ha realizzato 4 ritratti, e al Castello Peleş ha più lavori, tra cui: *Il dio di Peles*, *Il dio della Danza*, *La dea Fortuna*, e gli dei Apollo, Diana, Marte e Nettuno.

A Pelișor viene esportato anche il busto di Re Carol I della Romania.

A Iași si trovano ancora la statua di Mihail Kogălniceanu, a Galați il *Monumento dell'Unità*, a Turnu Măgurele il *Dorobanțul*.

A Bucarest, ben conosciuti sono: Il *Monumento agli Eroi Sanitari* vicino all'opera romena, e ai piedi della collina della Patriarchia, la statua di Lascăr Catargiu, il Primo Ministro di Al. Ioan Cuza, sulla cui base c'è scritto il suo credo: «Nulla per noi, tutto per il popolo!».

Statuia Regelui Carol I,
Peleş, Sinaia

Sulmo mihi

O viață de om este o traiectorie în timp, dar de cele mai multe ori și în spațiu. E drept că mulți intelectuali visează la fericirea pe care o trăiește idiotul satului când aruncă pietricele în apă pentru a admira cercurile concentrice pe care le produce. Este și acesta un fel de a călători. O călătorie imobilă pentru un personaj care s-a născut și va muri în același sat.

Majoritatea oamenilor și în special contemporanii noștri, descriu în viață, de la naștere la moarte, un traseu în spațiu, uneori de bună voie, alteori siliți de evenimente dorite sau nedorite. Exilul, această „pierre de touche” a legăturii cu pământul natal, este elementul cel mai revelator al dorinței de „întoarcere”. E drept că, dacă de cele mai multe ori exilatul visează să se întoarcă în patria sa natală, căreia îi acordă, în amintire, toate virtuțile posibile, atâția alții decid să facă o cruce peste trecut, să-și construiască o viață nouă, refuzând „întoarcerea”, chiar și pentru o scurtă vacanță. Cine are dreptate? Dumnezeu știe! În orice caz, capacitatea de adaptare la o viață nouă a fost dintotdeauna considerată de oamenii de știință ca prim semn de inteligență, pentru că el asigură supraviețuirea individului. Rămâne de văzut ce se cheamă inteligență!

Iată câteva din gândurile ce-mi trec prin minte în timp ce privesc statuia lui Ovidiu într-una din piețele centrale din Sulmona. Și mi se pare că poetul latin, în bine cunoscuta sa postură de gânditor, care-și sprijină capul cu mâna în care ține stilul, trebuie să-și pună întrebări asemănătoare. Pentru că aici, la Sulmona, ne aflăm în orașul natal al poetului care spunea: „Sulmo mihi patria est”.

Sulmona este un oraș de talie mijlocie din zona Abruzzi, aflat în mijlocul Peninsulei italiice, aproximativ la egală distanță de coasta Adriaticii sau de cea Tireniană. Numele orașului este legat de legenda că Solimo, unul dintre prietenii lui Eneas, ar fi pătruns în teritoriul muntos al Peninsulei și încântat de apele care șiroiau peste tot, garantând fertilitatea solului, ar fi trasat limitele orașului într-un loc ce beneficiază de

La vita degli uomini e' una traiettoria nel tempo, ma il piu' delle volte anche nello spazio. Vero e' che molti intellettuali sognano la felicità' in cui vive l'idiota del paese quando lancia i sassi nello stagno per ammirare i cerchi concentrici che questi producono. E' anche questo un modo di viaggiare. Un viaggio immobile per un personaggio ch'e' nato e morirà' nello stesso villaggio.

La maggior parte delle persone, e in particolare i nostri contemporanei, descrivono nella vita, dalla nascita alla morte, come un viaggio nello spazio, a volte di buon grado, altre volte forzati dagli avvenimenti voluti o non voluti. L'esilio, questa «pierre de touche» del legame con la terra natia, e' l'elemento piu' rivelatore del desiderio di «tornare». E' naturale che se il piu' delle volte l'esiliato sogna di tornarsene nella patria natale, alla quale dona nei ricordi tutte le virtu' possibili, altrettanti altri decidono di fare una croce sul passato e di costruirsi una nuova vita, rifiutando «il ritorno», seppur per una breve vacanza. Chi ha ragione? Lo sa soltanto Dio! In ogni caso, la capacità' di adattarsi a una nuova vita e' stata sempre considerata dalle persone di scienza come il primo segno d'intelligenza, perche' cio' assicura la sopravvivenza dell'individuo. Resta da vedere cosa si intende per intelligenza!

Ecco qua alcuni dei pensieri che mi passano per la testa mentre osservo la statua di Ovidio in una delle piazze centrali di Sulmona. E mi pare che il poeta latino, nella sua ben conosciuta posa pensante, che si sostiene il capo con la mano in cui stringe lo stilo, si deve porre le stesse domande. Perché' qui, a Sulmona, ci troviamo nella città' natale del poeta che diceva «Sulmo mihi patria est».

Sulmona e' una città' di taglia media negli Abruzzi, messa nel mezzo della penisola italiana, approssimativamente alla stessa distanza dalla costa adriatica e da quella tirrena. Il nome della città' e' legato alla leggenda per cui Solimo, uno degli amici di Enea, sarebbe entrato nel territorio montuoso della penisola e, incantato dalle acque che sgorgavano dovunque, che garantiscono la fertilità' del suolo, avrebbe tracciato il perimetro della città' in un luogo che beneficiava della fortifi-

patria est

fortificațiile naturale ale munților Abruzzi. În tot cazul, imaginea unui teritoriu bogat în ape s-a păstrat în toată epoca romană, pentru că Ovidiu spune, vorbind despre Sulmona: „gelidis uberrimus undis”, adică, bogată în ape răcoroase.

Urmele cetății romane se regăsesc și astăzi, pentru că ori de câte ori se fac săpături în centrul orașului se întâlnesc vestigii de acum 2000 de ani. Din păcate, acest dispozitiv de „oraș sub oraș” împiedică efectuarea unor cercetări sistematice.

Se știe însă că „Sulmo” era unul dintre cele trei municipii care, împreună cu Superaeguum și Corfinium formau centrul regiunii Pelino, la începutul secolului I î.Ch. Din păcate, în ciuda cercetărilor arheologice repetate întreprinse, începând cu anul 1991, în zona centrală a orașului, nu au fost găsite încă resturile edificiilor reprezentative ale culturii romane (forumul, teatrul, bazilica, stadionul...). În schimb, au fost găsite nenumărate indicii asupra locuințelor sau vieții cotidiene din acea perioadă: pardoseli din mozaic, străzi pavate, necropole.

În ceea ce privește casa în care s-a născut Ovidiu, încă din secolul al XV-lea au circulat diferite legende legate mai ales de opera sa lirică. Astfel, credința populară desemna locul numit „Fonte d'Amore” ca fiind cel ce i-ar fi inspirat versuri sublime.

În 1957, cu ocazia bimileniului nașterii lui Ovidiu, au fost întreprinse cercetări arheologice, care, însă, nu au adus nicio confirmare acestor presupuneri. Cu toate acestea, mândria locuitorilor orașului, care doresc să lege un loc deosebit de frumos de imaginea poetului, face ca până astăzi sulmonezii să-l numească „săpăturile lui Ovidiu”.

Viața lui Ovidiu a cunoscut o continuă ascensiune până la ora exilului. Poetul însuși își descrie originile în *Elegia X* din „Tristele”, compuse pe malurile Pontului Euxin.

El s-a născut într-o familie de cavaleri ai Imperiului, în 43 î.Ch., un an după moartea lui Iulius Caesar. Invitat la Roma pentru a studia în cele mai repute școli de retorică și gramatică, la numai 17 ani, Ovidiu călătorește în Grecia și în Orient, pentru a-și perfecționa cunoștințele. Foarte repede Ovidiu se consacră poeziei și începe o viață mondenă. Așa a făcut cunoștință cu marii

cazione naturale dei monti Abruzzi. In ogni caso, l'immagine di un territorio ricco d'acque s'è conservato per tutto il periodo romano, per cui Ovidio dice, parlando di Sulmona: «gelidis uberrimus undis», cioè «ricca di acque rinfrescanti».

Le tracce della città romana si ritrovano tutt'oggi, perché ogni volta che si fanno scavi nel centro città s'incontrano vestigia di 2.000 anni fa. Purtroppo, questa disposizione di «città sotto città» intralcia la ricerca sistematica.

Si sa che «Sulmo» è uno dei tre municipi che, assieme a Superaeguum e Corfinium formavano il centro della regione Pelino, all'inizio del I secolo d.C.

Sfortunatamente, nonostante le ripetute ricerche archeologiche, a partire del 1991, nella zona centrale della città, non sono stati ancora trovati resti di edifici rappresentativi della cultura romana (foro, teatro, basilica, stadio...). In compenso, sono state trovate innumerevoli indicazioni circa le abitazioni o la vita quotidiana di quel periodo: pavimenti in mosaico, strade lastricate, necropoli.

OVIDIVS

literați ai vremii sale: Horațiu, Propertiu, Gako și în mai mică măsură cu Virgiliu.

Principalele opere ale lui Ovidiu care i-au creat o solidă reputație în vremea lui, au fost „Amores”, „Heroides”, dar mai ales „Ars amatoria” și „Remedia amoris”, precum și „Metamorfozele”. O altă operă importantă „Fasti”, care celebra festivitățile romane, a rămas neterminată și n-a fost publicată decât după moartea poetului. În anul 8 d.Ch., Ovidiu a fost lovit pe neașteptate de decizia împăratului Augustus de a-l exila la Tomis pentru motive rămase neclare până astăzi. Știm că acuzațiile aduse poetului erau două: „carmen” și „error”, adică „poezia” și „eroarea de conduită”, a doua fiind cea mai gravă. Adevărata cauză a erorii comise nu a fost niciodată revelată de Ovidiu, poate și din speranța de a-și vedea condamnarea anulată. În tot timpul șederii în exil, Ovidiu nu a încetat să scrie autorităților de la Roma, implorând grația imperială și reclamând ajutorul soției și al prietenilor rămași în patria sa. Operele majore ale acestei perioade de aproape 10 ani, sunt „Tristele” și „Epistulae ex Ponto”. Moartea l-a găsit pe acele meleaguri îndepărtate, la aproape 60 de ani, în anul 17 d.Ch.

Curios este faptul că exilul și moartea poetului departe de țara sa natală, nu au dus la uitarea operei sale. Din contră, poate din cauza caracterului licențios al unei mari părți din creația sa, poate și datorită misterului legat de cauza exilului, opera lui Ovidiu s-a bucurat încă din Evul Mediu de mare ecou în toată Europa, răsunet care s-a repercutat chiar și în tradițiile populare din regiunea sa de baștină.

Bineînțeles că transmiterea orală a legendelor legate de personalitatea lui Ovidiu a dus la nașterea multor mituri și „înfrumusețări”. Astfel, mulțumită textelor din „Metamorfoze”, Ovidiu era privit ca un fel de magician, dotat cu puteri divine, capabil de a realiza miracole. Tradiția de la Sulmona spune că Ovidiu a construit într-o singură noapte o superbă *villa* instalată pe muntele Morrane, din apropiere. *Villa* dotată cu galerii, arcade, logii, terase, băi și picturi de preț, a devenit repede punctul de atracție pentru locuitorii regiunii. Supărat de indiscreția vizitatorilor, Ovidiu i-ar fi transformat cu un singur cuvânt pe bărbați în păsări și pe fete într-un rând de ploi. Imediat după aceea, Ovidiu ar fi dispărut într-un *faeton* cu cai de foc, care s-a îndreptat spre Roma, unde poetul ar fi continuat să practice magia timp de mulți ani.

În același timp, se spunea că Ovidiu era blestemat, probabil datorită aspectului licențios al operei sale, și pentru că ar fi avut contacte frecvente cu diavolul „cu care comunica prin puțul săpat în curtea vilei sale”. Alteori, se auzea că el ar fi cutreierat noaptea prin regiune, sperându-i pe

Approposito della casa in cui e' nato Ovidio, fin dal XI secolo sono circolate diverse leggende legate, soprattutto, agli aspetti poetici della sua opera. Cosicché la credenza popolare indicava il luogo chiamato «Fonte d'Amore», e affermava che questa fosse ispirata dai versi sublimi.

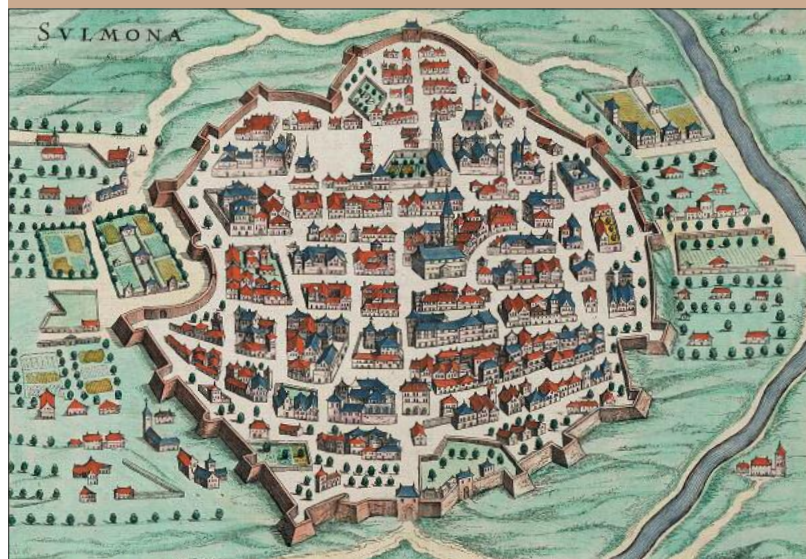
Nel 1957, in occasione del secondo millennio della nascita di Ovidio, furono iniziate le ricerche archeologiche in questo luogo, ove, però, non s'è portata alcuna conferma di questa supposizione. Con tutto ciò, l'orgoglio dei residenti della città che vogliono legare un luogo di bellezza così speciale all'immagine del poeta, ha fatto sì che fino a oggi i sulmonesi li chiamino gli «Scavi di Ovidio».

La vita di Ovidio ha conosciuto una continua ascensione fino al momento dell'esilio. Il poeta stesso descrive le sue origini nell'*Elegia X* in «Tristia», composto sulle rive del Ponto Eusino.

Egli e' nato in una famiglia di cavalieri dell'Impero nel 43 a. C., un anno dopo la morte di Giulio Cesare. Invitato a Roma per studiare in una delle più celebri scuole di retorica e grammatica, a soli 17 anni, Ovidio viaggia poi in Grecia e in Oriente, per perfezionare le sue conoscenze. Molto presto Ovidio si consacra alla poesia e inizia una vita mondana. Così ha fatto la conoscenza di grandi letterati del suo tempo: Orazio, Properzio, Gako e in minore misura Virgilio.

Le principali opere di Ovidio che gli fruttarono una solida reputazione al tempo, sono state «Amores», «Heroides» e soprattutto «Ars amatoria» e «Remedia amoris», così come «Le metamorfosi». Un'altra opera importante «Fasti», che celebra le festività romane, e' rimasta incompiuta e non fu pubblicata che dopo la morte del poeta. Nell'anno 8 d.C., Ovidio fu colpito dall'improvvisa decisione dell'imperatore Augusto di esiliarlo a Tomis per motivi rimasti non chiari fino ai nostri giorni. Sappiamo che le accuse portate al poeta erano due: «carmen» e «error», cioè «poesia» e «errore di condotta», la seconda essendo la più grave. La vera causa dell'errore commesso non e' mai stata rivelata da Ovidio, forse nella speranza di vedere annullata la condanna. Nel periodo della residenza in Scizia, Ovidio non ha mai smesso di scrivere alle autorità di Roma, implorando la grazia imperiale e reclamando l'aiuto della moglie e degli amici rimasti nella sua patria. Le opere maggiori di questo periodo di circa 10 anni sono «Tristia» e «Epistole ex Ponto». La morte l'ha trovato in questi luoghi lontani, a circa 60 anni d'età, nell'anno 17 d.C.

Curiosamente, l'esilio e la morte del poeta lontano dalla sua terra natale non hanno portato a dimenticare la sua opera. Al contrario, forse a causa del carattere licenzioso di una gran parte della sua creazione, forse anche per il mistero legato alla causa dell'esilio, l'opera di Ovidio ha

Sulmona, 1663

țărani pentru că lua înfățișarea fie a unui câine negru, fie a unui lup, fie a unui vițel cu ochi de foc.

Alte surse încearcă să-l prezinte pe Ovidiu drept un savant, care încerca prin opera lui să prevină pe „vulgum pecus” de pericolele desfrâului. Drept care se spunea că la bătrânețe, obosit de atâta magie, s-ar fi transformat în călugăr pe muntele Morrane, arzând cărțile din tinerețe și scriind altele despre... virtuțile creștine! Mai mult, devenit șeful călugărilor din Badia, el ar fi propovăduit doctrina creștină printre copii!

Alți admiratori ai lui Ovidiu puneau în evidență relația lui particulară cu amorul. E drept că Ovidiu a fost căsătorit de trei ori, însă reputația de seducător provenea mai degrabă din opera lui literară, în care dragostea reprezintă unul dintre subiectele principale. De aceea, în imaginația populară, de câte ori relațiile dintre doi îndrăgostiți se răceau, se spunea că trebuie să recurgă la Ovidiu, ale cărui poțiuni afrodisiace ar fi fost capabile să renască amorul. De aici expresia: „Ovidio accocchie e scocchie” (unește și separă) pe cei care se iubesc.

Tot tradiția populară afirmă că datorită relațiilor amoroase interzise cu fiica împăratului, Ovidiu a fost exilat la *polul frigului*, unde, de abia ajuns, a murit din cauza temperaturii scăzute. Afirmatie cu atât mai absurdă cu cât cei ce cunosc Sulmona, știu că în Abruzzi, în timpul iernii este mult mai frig și cade cu mult mai multă zăpadă decât pe țărmul Mării Negre! Altă versiune relatează că Ovidiu ar fi fost înșelat de o femeie și ar fi murit de disperare!

Tot prin regiunea înconjurătoare a Sulmonei, se spune că Ovidiu, care își avea casa pe Muntele Morrane, s-ar fi îndrăgostit de o vrăjitoare, uneori identificată cu fata împăratului. Localnicii desemnau, de altfel, ruinele unei case de lângă „Fonte d'Amore” numită „Villa di Ovidio”. Se spunea, de asemenea, că Ovidiu ar fi ascuns în acest loc o comoară înainte de a pleca în exil și admiratorii săi continuă să o caute și astăzi.

goduto fino dal Medio Evo di una grande eco in tutta Europa, onda che s'è ripercossa persino nelle tradizioni popolari della sua regione d'origine.

Si capisce, la trasmissione orale delle leggende legate alla personalita' di Ovidio ha fatto nascere molti miti e «infiociture». E così, grazie ai testi ne «Le metamorfosi», Ovidio era visto come una sorta di mago, dotato di poteri divini, capace di realizzare miracoli. La tradizione di Sulmona dice che Ovidio ha costruito in una sola notte una superba villa posata sul monte Morrane, lì vicino. La villa, dotata di gallerie, arcate, logge, terrazze, bagni e pitture pregiate, e' diventata rapidamente il punto d'attrazione per gli abitanti della regione. Seccato dell'indiscrezione dei visitatori, Ovidio avrebbe trasformato con una sola parola gli uomini in uccelli e le donne in un filare di pioppi. Subito dopo di ciò, Ovidio sarebbe scomparso in una carrozza con cavalli di fuoco, dirigendosi verso Roma, dove il poeta avrebbe continuato a praticare la magia per molti anni.

Nello stesso periodo si diceva che Ovidio fosse maledetto, probabilmente per l'aspetto licenzioso delle sue opere, e perche' avrebbe avuto contatti frequenti col diavolo «col quale comunicava tramite un pozzo scavato nel cortile della sua villa». Altre volte, si sentiva che egli avrebbe girovagato di notte per la regione, spaventando i contadini prendendo l'aspetto sia di un cane nero, sia di un lupo, sia un vitello dagli occhi di fuoco.

Altre fonti cercano di presentare Ovidio proprio come uno scienziato, che cerca con la sua opera di prevenire il «vulgum pecus» dai pericoli del male. E si diceva anche come in vecchiaia, stanco di tanta magia, si sarebbe trasformato in un frate sul monte Morrane, bruciando i libri della gioventu' e scrivendone altri sulle... virtu' cristiane! Di piu', diventato capo dei frati di Badia, avrebbe predicato la dottrina cristiana presso i bambini! Altri ammiratori di Ovidio mettevano in evidenza la sua particolare relazione con l'amore. E' vero che Ovidio fu sposato tre volte, ma la sua reputazione di seduttore proveniva principalmente dalla sua opera letteraria, in cui l'amore rappresenta uno dei soggetti principali. Da qui, nell'immaginario popolare, ogni volta che la relazione tra due innamorati si raffreddava, si diceva che bisognava ricorrere a Ovidio, quello le cui pozioni afrodisiace sarebbero state capaci di far resuscitare l'amore. Da qui l'espressione: «Ovidio accocchie e scocchie» (unisce e separa) quelli che si amano.

Sempre la tradizione popolare afferma che per una sua certa relazione amorosa vietata con la figlia dell'imperatore, Ovidio fu esiliato in Scizia, dove, non ancora arrivato, sia morto di freddo. L'affermazione e' tanto piu' assurda, in quanto, quelli che conoscono Sulmona, sanno che negli Abruzzi durante l'inverno e' molto piu' freddo e cade molta piu' neve che attorno al Mar Nero!

O altă variantă a legendei afirmă că Sf. Petru Celestino, personaj istoric din sec. XIII, ar fi găsit comoara lui Ovidiu, și că banii corespunzători ar fi fost utilizați pentru construirea mănăstirii de pe Muntele Morrane. Odată terminată construcția, averea rămasă ar fi dispărut în pământ și nu a fost regăsită niciodată pentru că sufletul lui Ovidiu o păzește.

Chiar și acum câțiva ani, o bătrână locuitoare din regiune, a povestit televiziunii italiene că la sfârșitul anilor '50, s-au făcut din nou săpături la vilă, dar singurul rezultat ar fi fost găsierea unor „pigate e belle matunelle” (dale de cărămidă), însă nici o comoară.

Era deci inevitabil ca locuitorii Sulmonei să-și dorească să aibă o reprezentare modernă a celui mai celebru fiu al orașului.

Prima inițiativă în acest sens îi aparține căpitanului Enrico Pianelli, care în noiembrie 1857 lansează o primă listă de subscripție. În 1885 a fost ales locul unde urma să fie amplasată statuia, Piața Vittorio Emmanuelle II, locul în care, mai târziu, a fost înălțat monumentul ostașilor din Sulmona, căzuți pe câmpul de luptă. Un nou comitet pentru ridicarea monumentului dedicat lui Ovidiu, constituit în 1902, a decis deschiderea unei noi liste de subscripție, în care locuitorii puteau oferi fonduri „chiar și în rate lunare, inferioare a 6 lire”.

Între timp, în 1884, inițiativa ridicării unui monument în onoarea lui Ovidiu fusese luată de prefectul Constanței. Comanda monumentului a fost încredințată sculptorului italian Ettore Ferrari, celebru pentru arta sa, precum și pentru activitatea sa politică. El a fost deputat în Parlamentul Italian, între 1882 și 1892. Statuia lui Ovidiu, expusă la „Mostra Nazionale di Torino”, a fost înălțată la Constanța și inaugurată pe 30 august 1887, în prezența avocatului Raffaele Ognibene, reprezentantul Sulmonei.

Consiliul comunal al Sulmonei, care s-a întrunit pe data de 16 decembrie 1923 – între timp fondurile adunate, care proveneau, mai ales, de la italienii emigrați în Statele Unite, fuseseră utilizate pentru ridicarea monumentului dedicat celor căzuți în Primul Război Mondial – hotărâște, după cum menționează procesul verbal al ședinței, că: „Ilustrul maestru Ettore Ferrari a decis să dăruiască Sulmonei monumentul dorit, pentru care i se vor rambursa costurile materialelor utilizate, care, incluzând și soclul, se ridică, după părerea sculptorului, la 20.000 lire.

Suma de 6.875 de lire, provenită din diferite donații, se afla depozitată în Casa Comunei. Soldul de aproximativ 13.125 lire va fi acordat sculptorului de către Administrația Comunei. Sulmona va avea astfel o operă de artă remarcabilă

Un'altra versione riporta che Ovidio sarebbe stato ingannato da una donna e sarebbe morto di disperazione!

Sempre nella regione attorno a Sulmona si dice che Ovidio, che aveva una casa sul monte Morrane, si sarebbe innamorato di una strega, talvolta identificata con la figlia dell'imperatore. I locali indicano, tra l'altro, le rovine di una casa che si trova vicino alla «Fonte d'Amore», col nome di «Villa di Ovidio». Si diceva, allo stesso modo, che Ovidio avesse nascosto in questo posto un tesoro prima di partire per l'esilio e i suoi ammiratori continuavano a cercarlo tutt'oggi.

Un'altra variante della leggenda afferma che San Pietro Celestino, personaggio storico del tredicesimo secolo, avrebbe trovato il tesoro di Ovidio, e che i soldi contenuti sarebbero stati usati per costruire il monastero sul monte Morrane. A costruzione terminata, gli averi restanti sarebbero scomparsi nella terra, e non furono mai più trovati, perché l'anima di Ovidio li custodisce attentamente.

Proprio alcuni anni orsono una vecchia abitante del posto ha raccontato alle televisioni italiane che alla fine degli anni '50, s'è fatto un altro scavo nella villa, ma il solo risultato sarebbe stato il ritrovamento di alcune «pigate e belle matunelle» (mattonelle), e quindi nessun tesoro.

Era quindi inevitabile che gli abitanti di Sulmona desiderassero avere una rappresentazione moderna di quel celebre figlio della città'.

La prima iniziativa in questo senso appartiene al capitano Enrico Pianelli, che nel novembre 1857 lancia una prima lista di sottoscrizioni. Nel 1885 fu scelto il posto dove in seguito sarebbe dovuta essere piazzata la statua, Piazza Vittorio Emanuele II, luogo in cui più tardi fu eretto il monumento ai militari di Sulmona caduti sul campo di battaglia. Un nuovo comitato per innalzare il monumento dedicato a Ovidio, costituito nel 1902, ha deciso di aprire una nuova lista di sottoscrizioni, in cui gli abitanti potevano offrire fondi «anche in rate mensili, inferiori a 6 lire».

Nel frattempo, nel 1884, l'iniziativa di erigere un monumento in onore di Ovidio fu presa dal prefetto di Costanza. L'ordine del monumento fu affidato allo scultore italiano Ettore Ferrari, celebre nella sua arte, come per la sua attività politica. Egli fu deputato nel Parlamento Italiano, tra il 1882 e il 1892. La statua di Ovidio, esposta alla «Mostra Nazionale di Torino», fu eretta a Costanza e inaugurata il 30 agosto 1887, alla presenza dell'avvocato Raffaele Ognibene, rappresentante di Sulmona.

Il consiglio comunale di Sulmona, che si riunì il 16 dicembre 1923 – nel frattempo i fondi raccolti, che provenivano soprattutto dagli italiani emigrati negli Stati Uniti, furono utilizzati per

Sulmona – panorama

cheltuind o sumă modestă și se va achita de o datorie de onoare față de fiul ei cel mai ilustru. Monumentul va fi ridicat în Piazza XX Settembre și Administrația a hotărât să-l inaugureze pe 21 aprilie, aniversarea întemeierii Romei.

Rămânea să se decidă dacă monumentul ridicat va fi executat în marmură sau bronz. Locuitorii Sulmonei preferau bronzul, însă sculptorul ar fi dorit să-l realizeze în marmură, ceea ce i-ar fi permis să aducă unele modificări față de proiectul inițial. Numai că statuia executată în bronz putea fi gata în 4 luni, pe când una în marmură ar fi cerut 9 luni. În momentul votului s-au înregistrat 11 voturi în favoarea bronzului și numai trei pentru noua variantă în marmură.

Așa se face că statuia lui Ovidiu din Sulmona este copia exactă a celei din Constanța, inaugurată cu aproape 40 de ani înainte. Inaugurarea monumentului a avut loc în 30 aprilie 1925, în prezența Regelui Italiei, Vittorio Emanuele II, discursul oficial fiind pronunțat de senatorul Enrico Cocchia, profesor de literatură latină la Universitatea din Napoli.

În ciuda faptului că înălțarea monumentului din Sulmona a rămas un eveniment de importanță locală și orașul lui natal i-a ridicat o copie a acestei statui de-abia patru decenii după cea instalată la Constanța, locul exilului său, autorii italieni consideră că faptul de a avea două opere de artă gemene accentuează imaginea destinului poetului, ce a suferit în urma unei decizii care îl depășea.

Între timp, Ovidiu rămăsese prezent în viața de toate zilele a locuitorilor Sulmonei prin statuile care îl reprezentau. Cea mai veche dintre ele, conservată până astăzi, datează de la 1474 și a fost comandată de căpitanul orașului, Polidoro Tiberti da Cesena. Trecând prin fața statuii, oamenii simpli își scoteau pălăria, ca și cum ar fi reprezentat un sfânt, ba chiar, până la sfârșitul secolului XIX, pe 24 iunie, de sărbătoarea Sf. Ioan, la întoarcerea din pelerinaj, exista obiceiul de a împodobi statuia lui Ovidiu cu coroane de flori. Statuia realizată în

erigere il monumento dedicato ai caduti della Prima Guerra Mondiale – decise, come riporta il verbale della seduta che: «L'illustre maestro Ettore Ferrari ha deciso di regalare a Sulmona il monumento desiderato, per il quale avrebbe rimborsato i costi del materiale utilizzato, che, incluso il piedistallo, raggiungono, secondo il parere dello scultore, le 20.000 lire».

La somma di 6.875 lire, proveniente da diverse donazioni, si trova depositata nella Cassa del Comune, e il saldo di circa 13.125 lire sarà accordato dalla Amministrazione Comunale. Sulmona quindi avrà una notevole opera d'arte pagando una modesta somma e salderà così il debito d'onore verso il suo figlio più illustre. Il monumento sarà eretto in Piazza XX Settembre e l'amministrazione comunale desidera inaugurarla il 21 aprile, anniversario della nascita di Roma.

Rimane ancora da decidere se il monumento eretto dev'essere fatto in marmo o in bronzo. Gli abitanti di Sulmona preferivano il bronzo, ma lo scultore avrebbe voluto realizzarlo in marmo, cosa che gli avrebbe permesso di apportare alcune modifiche rispetto al progetto iniziale. Solo che la statua eseguita in bronzo poteva essere pronta in 4 mesi, quando realizzarla in marmo avrebbe richiesto 9 mesi. Al momento del voto si sono registrati 11 voti a favore del bronzo e solo tre per la nuova variante in marmo.

Fu così che la statua di Ovidio di Sulmona è una copia esatta di quella di Costanza, inaugurata circa 40 anni prima. L'inaugurazione del monumento ha avuto luogo il 30 aprile 1925, alla presenza del Re d'Italia, Vittorio Emanuele II, col discorso ufficiale pronunciato dal senatore Enrico Cocchia, professore di letteratura latina all'Università di Napoli.

Nonostante che l'installazione del monumento di Sulmona sia rimasto un evento d'importanza locale e la sua città natale non gli abbia fatto un monumento che dopo quattro decenni dopo quello fatto a Costanza, il suo luogo d'esilio, gli autori italiani considerano che il fatto di avere due opere d'arte gemelle accentuano l'immagine del destino del poeta, che ha sofferto in seguito a una decisione che lo sopraffecce.

In tutto questo tempo, Ovidio è rimasto presente nella vita di tutti i giorni degli abitanti di Sulmona grazie alle statue che lo rappresentavano. La più vecchia di queste, conservata fino a oggi, data al 1474 e fu ordinata dal capitano della città, Polidoro Tiberti di Cesena. Passando davanti alla statua, gli uomini semplici si toglievano il cappello, come se fosse stato un santo, ma altrettanto, fino alla fine del 19mo secolo, il 24 giugno, alla festa di San Giovanni, al ritorno del pellegrinaggio, esisteva l'abitudine di decorare la figura di Ovidio con corone di fiori. La statua fatta in pietra ha un'altezza

piatră are o înălțime de 1,93 m și este așezată sub un baldachin, tot din piatră, în formă de cupolă decorată cu motive maure.

Ovidiu, în sutană de călugăr, purtând o coroană de lauri, ține în mâini o carte și stă pe un volum gros ce pare legat în piele, ceea ce i-a făcut pe locuitorii din Sulmona să afirme multă vreme că „Ovidiu citea cu picioarele!”.

Statuia, mutată de-a lungul timpului în diferite locuri din oraș, este astăzi instalată la intrarea Palatului Sfintei Annunziata, în fața intrării principale, de unde pare că indică drumul vizitatorilor.

Bineînțeles că cel mai ilustru fiu al cetății nu putea lipsi de pe stema orașului Sulmona. În Catedrala Sf. Pamfil se găsește un scut sculptat în piatră, datând din secolul XIII, traversat de o bandă pe care sunt înscrise literele SMPE, inițialele cuvintelor ce formează versul ovidian „Sulmo mihi patria est”. Aceleași inițiale apar și în sigiliul acordat de regele Ladislaus în 1410 și în care Ovidiu este reprezentat în straie de călugăr, pieptul său fiind acoperit de scutul orașului. Această imagine, uneori reprezentând capul poetului încoronat de lauri, a fost reprodușă chiar și pe monedele bătute la Sulmona în secolul XIV.

Nici până în zilele noastre, Ovidiu nu a dispărut din memoria colectivă a Sulmonei pentru că și tinerii cunosc legende și miturile legate de istoria vieții poetului.

La Biblioteca municipală, în afara nenumăratelor versiuni și exegeze ale operei lui Ovidiu, pot fi găsite, e drept împrăștiate în diferite secțiuni, o mare cantitate de cărți în limba română, care vorbesc despre arta, geografia, istoria sau literatura țării unde poetul a trăit în ultimii ani ai vieții. Din păcate, toate aceste documente, date din anii '60-'70, par cam prăfuite atât în ce privește aspectul grafic, cât și al conținutului. Într-un culoar lateral se găsește chiar și o hartă reprezentând traseul străbătut de Ovidiu de la Roma la Tomis.

De câțiva ani, o asociație creată pentru întreținerea memoriei poetului antic a obținut înfrățirea orașelor Sulmona și Constanța.

Mai mult ca oricând, Ovidiu este prezent în actualitatea orașului, pentru că Piazza XX Settembre este numită de localnici „il salotto della città”, locul de întâlnire al tuturor celor ce vor să afle ultimele noutăți.

Și, nu rareori, în obscuritatea nopții, poți remarca o pereche de îndrăgostiți, care se sărută cu foc pe treptele soclului statuii lui Ovidiu, care îi privește gânditor și probabil că ar dori să le recomande lectura cărților lui, mai întâi „Ars amatoria” și, mai apoi, „Remedia amoris”!

di 1,93m, ed e' posta su un piedestallo anch'esso in pietra, a forma di cupola decorato con arabeschi.

Ovidio, abbigliato con un saio da frate, porta una corona d'alloro, tiene in mano un libro e sta su un grosso tomo che sembra rilegato in pelle, cosa che ha fatto affermare agli abitanti di Sulmona molte volte che: «Ovidio leggeva coi piedi!».

La statua, spostata nel tempo in diversi posti della città, e' oggi installata all'ingresso del Palazzo di Santa Annunziata, davanti all'ingresso principale, da dove sembra indicare il cammino ai visitatori.

E' certo che il piu' illustre figlio della città non poteva mancare nello stemma della città di Sulmona. Nella Cattedrale di San Panfilo si trova uno scudo scolpito in pietra, del tredicesimo secolo, attraversato da una fascia su cui sono scritte le lettere SMPE, iniziali delle parole che formano il verso ovidiano «Sulmo mihi patria est». Queste iniziali compaiono anche nel sigillo accordato dal Re Ladislao nel 1410 e in cui Ovidio e' rappresentato in saio da frate, col petto coperto dallo scudo della città. Questa immagine, che talvolta rappresenta il viso del poeta incoronato d'alloro, e' stata riprodotta persino sulle monete battute a Sulmona nel secolo XIV.

Neppure ai giorni nostri Ovidio e' scomparso dalla memoria collettiva di Sulmona perche' anche i giovani conoscono le leggende e i miti legati alla storia della vita del poeta.

Alla biblioteca municipale, oltre alle innumerevoli versioni ed esegesi delle opere di Ovidio, si possono trovare, giustamente suddivisi in diverse sezioni, una gran quantità di libri in lingua romena, che parlano di arte, geografia, storia o letteratura della terra in cui il poeta ha vissuto nei suoi ultimi anni di vita. E' un peccato che tutti questi documenti, degli anni '60-'70, sembrano cosi' polverosi tanto nell'aspetto grafico come nel contenuto. In una nicchia laterale si trova pure una mappa che rappresenta il percorso calcato da Ovidio da Roma a Tomis.

Da alcuni anni un'associazione creata per mantenere la memoria del vetusto poeta ha ottenuto la fraternizzazione delle città di Sulmona e Costanza.

Non di rado Ovidio e' presente nell'attualità della città, perche' Piazza XX Settembre e' chiamata dai locali «il salotto della città», luogo d'intrattenimento di tutto coloro che vogliono conoscere le ultime novità. E non di rado, nell'oscurità della notte, puoi cogliere una coppia d'innamorati che si bacia appassionatamente sui gradini del piedistallo della statua di Ovidio, il quale li guarda pensieroso e che probabilmente desidererebbe raccomandargli la lettura dei suoi libri, prima «Ars amatoria» e dopo «Remedia amoris»!

Quante emigrazioni, Dio mio!

Câte emigrări, Doamne Dumnezeule!

Quanti vanno via, quanti ritornano? Quanti esodi ed emigrazioni ci sono state, e quante ce ne sono! Una volta bastava qualche migliaio d'individui per fondare una nuova civiltà; ora emigrano, solo tra Italia e Romania, due milioni di persone ogni dieci anni e nessuno se ne accorge. In questo momento migliaia di disperati fuggono da bombardamenti insensati su città, scuole e ospedali, e forse un giorno torneranno indietro per rivedere nipoti e parenti e per comprarsi la casa tanto agognata.

Ci sono molti modi di andare, e molti di tornare. Alcuni di questi li ho sperimentati anch'io. Qualcuno potrebbe dire «all'acqua di rose». Sì e no. Dopo aver cercato di emigrare in Australia subito dopo sposato, ma senza riuscire a ottenere il permesso di soggiorno, ho vissuto normalmente in Italia, finché la crisi mi ha messo in ginocchio. Ero candidato a diventare uno delle molte centinaia di imprenditori finiti suicidi. Fortunatamente, come si dice in italiano, me ne sono fatto una ragione, ed eccomi qua. E sono emigrato, in Romania. Ho caricato sulla macchina due sacchi di vestiti, i CD di musica, la macchina fotografica e via, *on the road*.

La Romania mi ha accolto, accudito, rassicurato, ho ripreso a lavorare, ad avere amici e amore. Ho venduto la macchina e comprato due biciclette. Una vita semplice. Poi la mia compagna e' stata trasferita per lavoro, guarda caso proprio in Italia, e io appresso a lei. Destino strano.

In Italia ci siamo imbattuti nelle peggiori persone che potessimo trovare. Problemi a non finire, violenze, truffe e cause legali, discriminazione, vita al risparmio... dei veri emigranti!

In Romania io ero visto come l'italiano coi soldi da ingannare, e in Italia la mia compagna e' stata vista come una bella preda sessuale venuta a portare via il lavoro agli italiani.

Ma a tutto c'è soluzione. In Romania io ho iniziato a vestirmi alla moda locale, e in Italia lei ha iniziato a mostrare meno il suo aspetto molto

Câți pleacă, câți se reîntorc ? Câte exoduri și emigrări au fost și câte vor mai fi! Cândva erau suficiente câteva mii de indivizi pentru a întemeia o nouă civilizație; acum emigrația – numai între Italia și România – este de două milioane la fiecare zece ani și nimeni nu pare să-și dea seama. Chiar acum mii de disperați din Orientul apropiat (n.tr.) fug de bombardamentele fără sfârșit asupra orașelor, școlilor și spitalelor, și poate, într-o bună zi, se vor întoarce ca să-și revadă nepoții și rudele și să-și cumpere casa mult visată.

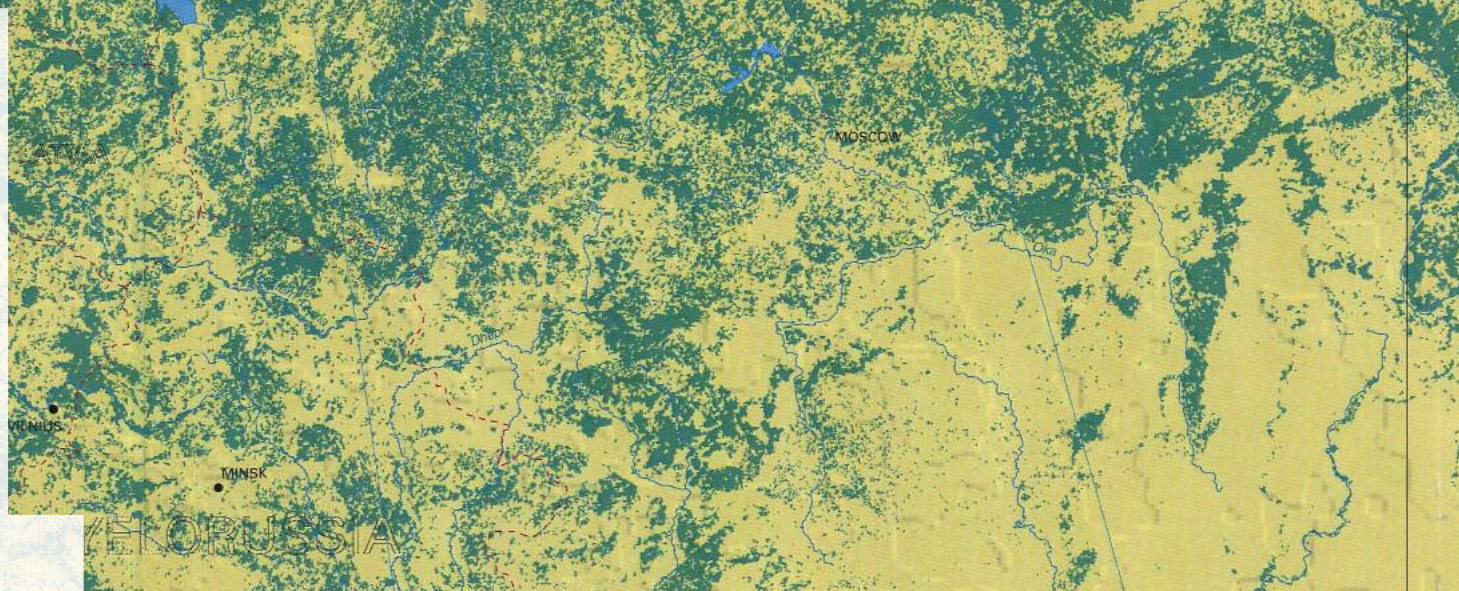
... Sunt multe feluri de a pleca și multe de a te întoarce. Ceva asemănător am experimentat și eu. Unii ar spune „apă de rose”. Și da și nu. După ce am încercat să emigrez în Australia, imediat după ce m-am căsătorit, dar n-am reușit să obțin permis de ședere și atunci, normal, am rămas în Italia până când criza m-a îngenuchiat. Ca mulți alți întreprinzători italieni, eram candidat la sinucidere. Din fericire, cum spun italienii, mi-am făcut o socoteală, și iată-mă aici. Așa am emigrat în România. Am încărcat în mașină doi saci cu haine, CD-urile cu muzică și, *on the road*.

România m-a primit cu bunăvoință, cu încredere, am reînceput să lucrez, să am prieteni și dragoste. Mi-am vândut mașina și am cumpărat două biciclete. O viață simplă. Apoi, tovarășa mea de viață a fost transferată în interes de serviciu, închipuiți-vă unde, chiar în Italia. Și eu împreună cu ea. Straniu destin.

În Italia am nimerit printre cele mai oribile persoane pe care am fi putut să le întâlnim. Probleme fără sfârșit, violențe, escrocherii și probleme legale, o viață de privațiuni... de adevărați emigranți.

În România eram perceput ca un italian cu bani amăgitori, iar în Italia companioana mea era considerată o frumoasă pradă sexuală venită să le ia italienilor locurile de muncă.

Însă există soluții pentru ieșirea din orice situație. În România, eu mă îmbrăcam după moda locală, iar în Italia, ea a început să-și pună cât mai puțin în evidență formele feminine. Acum este

femminile. Lei ora lavora in ambito multinazionale, dove il lavoro migliore, tra molti colleghi di tutto il mondo, lo fanno lei e il suo collega anche lui romeno, che vive nella Repubblica Ceca. Ora vive in un ambiente in cui l'etichetta della nazione non vale nulla, e lei se n'è resa conto e ha finalmente superato questo problema.

Da un certo punto in poi, in questa società, se sei capace e furbo, ti puoi mimetizzare e nascondere nella moltitudine. L'unica cosa che non puoi falsificare sono i soldi, se non ci sono quelli, devi vivere di poco e darti da fare. Si può ormai facilmente far parte del villaggio globale, se soltanto raggiungi la consapevolezza che ogni etichetta etnica e nazionale (sessuale, religiosa, economica...) non ha alcun senso se non banale e superficiale, in definitiva negativo.

E l'etnia italiana di cui essere fieri? E quella romena da conservare e riscattare? Io li trovo orpelli ormai superati. Potremmo vivere bene, anzi meglio, senza. Purtroppo però c'è ancora molta gente che usa questi argomenti come strumenti di giudizio per criticare, sfruttare, aumentare il proprio ego, schiacciare il prossimo. Molti peraltro continuano ancora a godere ad ammazzare orsi e rinoceronti, a cementare fiumi e pianure e montagne, a fare la guerra, a usare plastica per tutto, a usare la macchina per pura vanità. La mamma dei cretini è sempre incinta, dice il proverbio.

È da queste persone che bisogna difendersi. Dai giudizi becchi, dalle discriminazioni. Sono questi uomini di ieri che vanno fatti crescere, bisogna fargli sapere cosa c'è di buono nell'essere romeno, italiano, siriano, russo o americano. Cosa c'è di buono?

C'è l'essere onesto, volenteroso, pronto ad aiutare gli altri, senza bandiere, senza etichette cucite addosso, vivendo nella quotidianità le cose buone di oggi e di sempre.

Gregorio Pulcher

angajată la o multinațională, cu colegi din lumea întreagă, unde ea și un coleg, român și el, care trăiește în Cehia, sunt considerați cei mai buni din firmă. Trăiește acum într-o lume în care eticheta naționalității nu contează. Și-a dat și ea seama și, în sfârșit, a reușit să depășească și această problemă.

De la un anumit punct, în această societate, dacă ești capabil și faci puțin pe nebulul, poți să mimezi și să te ascunzi în mulțimea majoritară. Singurul lucru pe care nu-l poți falsifica sunt banii; dacă aceștia lipsesc, trebuie să trăiești din puținul pe care îl ai și să te descurci. La urma urmelor, poți ușor să faci parte din satul global, dacă ajungi la înțelepciunea că orice etichetă etnică sau națională (sexuală, religioasă, economică...) nu are niciun sens sau poate unul banal și superficial – în fond, negativ.

Are etnia italiană de ce să fie mândră? Iar cea română – de a conserva și recupera? Toate acestea sunt pentru mine înșelătoare sau depășite. Am putea trăi bine, așa zice, chiar mai bine fără. Cu toate acestea mai sunt încă mulți oameni care se folosesc de astfel de argumente. Mai mult decât atât, sunt încă mulți cei care le utilizează ca pe instrumente justificative pentru a-i critica pe alții, a profita de situație pentru a-și satisface propriul ego și a-l strivi pe celălalt. De altfel, mulți continuă încă să se fâlească fiindcă vânează urși și rinoceri, cimentează ape, câmpii și munți, fac războaie, utilizează plasticul pentru orice, folosesc automobilul numai pentru a-și satisface vanitatea. „Mama cretinilor este mereu gravidă”, spune proverbul.

Aceștia sunt oamenii de care trebuie să ne apărăm. De păreri /judecăți stupide, de discriminări. Aceștia sunt oamenii de ieri care ar trebui să-i crească pe cei de mâine, să-i facă să înțeleagă ce este bun în ființa românului, a italianului, a sirianului, a rusului sau a americanului. De fapt, cine este bun? Bun este omul onest, binevoitor, gata să-i ajute pe ceilalți, fără drapele, fără ștampile, trăind cotidian, fără emfază, lucrurile bune de azi și cele din totdeauna.

Traducere Gabriela Tarabega

Saloane culturale dedicate de RO.AS.IT. lunii florilor timpurii

Zâmbete de primăvară

Și a fost... luna martie, lună marcată de încheierea Carnavalului de la Veneția și de venirea timidă a primăverii cu cortegiul ei de flori, poate cele mai delicate și mai diafan parfumate flori din an, de care s-au bucurat din plin doamnele, membre ale Asociației Italienilor din România, care le-au primit în dar.

O suită de manifestări dedicate muzicii, poeziei, dansului, dar și apariției și lansărilor de carte au fost oferite de RO.AS.IT., în acest început de primăvară, membrilor săi de drept, precum și entuziaștilor ei simpatizanți.

Mai întâi, la București, s-a sărbătorit de două ori Carnavalul de la Veneția, încheiat în 28 februarie: o dată la Centrul Cultural Casa d'Italia, iar a doua oară, în parteneriat cu Institutul Cultural Italian, la Muzeul Țăranului Român.

Carnavalul de la Veneția, cea mai mare sărbătoare culturală a Europei, s-a bucurat și anul acesta de un număr record de participanți în orașul gazdă – peste un milion. N-au lipsit din program nici zborul îngerului, nici defilările pe pod, nici vestitele „tulnicărese” din România, nici tangourile și,

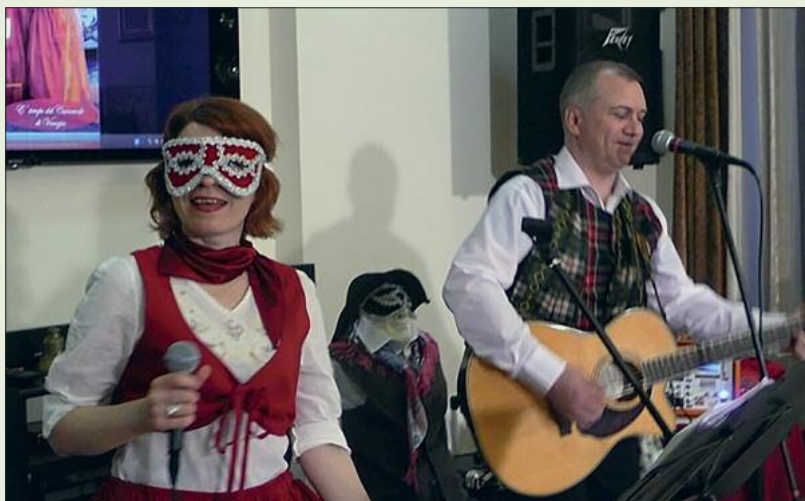
evident, nici măștile sau costumele inspirate. Măștile, ah măștile, care ascund identități și permit oricui să fie ce-și dorește și să spună ce gândește. Minunată vreme a carnavalurilor!

Apoi, a venit 1 martie cu sărbătorirea Mărțișorului și, imediat după, 8 martie – Ziua femeii, din nou cu veselie la RO.AS.IT., cu cântece, recital de poezie „per le belle donne”, dans, antren și renumitele delicatese de sezon, italienești și românești.

Sărbătorile au fost de două ori reușite, datorită primitoarelor gazde reprezentate de conducerea RO.AS.IT., dar și virtușilor interpreți de origine italiană: Antonio Furnari, Tomaselli's Band și Flavius Moldovan, încântând asistența cu cântecete, dar și cu muzică antrenantă de dans, care a scos oaspeții-dansatori pe ringul devenit neîncăpător. Ce zile frumoase!

Felicitări tuturor!

(G.T.)

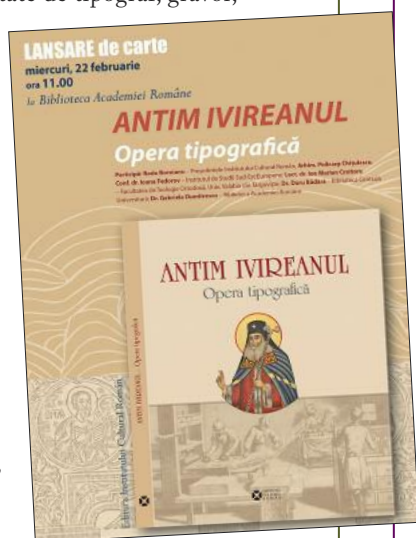
Zilele Cinematografiei europene contemporane

Între 14 și 18 februarie 2017 s-a desfășurat, la Milano (Cinema MI MAT), cea de-a doua ediție a *Zilelor Cinematografiei Europene Contemporane*. Evenimentul a fost organizat de EUNIC (Rețeaua Europeană a Institutelor Culturale) în colaborare cu **Milano Film Network**, cu sprijinul Primăriei orașului Milano și al institutelor culturale din majoritatea țărilor europene. Printre țările participante s-au numărat Austria, Franța, Germania, Cehia, România, Spania, Polonia ș.a. Peliculele prezentate au făcut posibilă vizionarea unor producții cinematografice din ultimii doi ani, care au participat la importante festivaluri sau au luat premii internaționale. România a fost prezentă la evenimentul de la Milano cu filmul lui Cristian Mungiu, *Bacalaureat* (dramă). Interpreți: actorii Adrian Titieni, Maria-Victoria Drăguș, Rareș Andrici.

Volum omagial dedicat împlinirii a 300 de ani de la moartea marelui cărturar Antim Ivireanul

În sala *Ion Heliade Rădulescu* a Bibliotecii Academiei Române, a avut loc lansarea albumului *Antim Ivireanul. Opera Tipografică*, apărut anul acesta la Editura Institutului Cultural Român. Antim Ivireanul este cel care a inițiat introducerea limbii române în serviciul divin, fiind cunoscut, printre altele, pentru bogata sa activitate de tipograf, gravor, ilustrator și editor de carte. Volumul omagial dedicat împlinirii a 300 de ani de la moartea marelui ierarh-cărturar, ctitor de cultură și spiritualitate românească, a fost prezentat de coordonatorul lucrării, arhim. Policarp Chițulescu, directorul Bibliotecii Sfântului Sinod. Alături de acesta au mai vorbit despre personalitatea marcantă a cărturarului Antim Ivireanul: Radu Boroianu, președintele Institutului Cultural Român, conf. dr. Ioana Fedorov, lect. dr. Ion Marian Croitoru, dr. Doru Bădără, dr. Gabriela Dumitrescu.

(Sursa: Academia Română)

Andrea Bocelli în concert, la București și Cluj

Celebrul tenor italian Andrea Bocelli va concerta la București în 22 iunie, în Piața Constituției și la Cluj Arena în 25 iunie, spre încântarea admiratorilor săi. Recunoscut ca unul din cei mai populari muzicieni italieni și cântăreți de muzică clasică din lume, Bocelli a fost decorat în 2006 cu Ordinul Național de Merit al Republicii Italiene în grad de Mare Ofițer, iar în 2010 a primit o stea pe Hollywood Walk of Fame. A înregistrat treisprezece albume de studio, atât cu muzică clasică cât și pop, alte două compilații cu cele mai bune cântece și opt albume de operă. Toate acestea au fost vândute în peste 75 de milioane de exemplare, la nivel mondial.

Dirijorul român Ion Marin dirijează la Teatro alla Scala di Milano

Un veritabil templu al operei, Teatro alla Scala are o tradiție de peste 300 de ani și reputația unui spațiu muzical magic, în care orice muzician își dorește să ajungă măcar o dată în carieră și fiecare iubitor de operă visează să vadă măcar un spectacol. Dirijorul de origine română **Ion Marin**, director de onoare al Corului Național de Cameră „Madrigal – Marin Constantin” și președinte fondator al Programului Național Cantus Mundi, colaborează pentru a doua oară cu Teatro alla Scala, după ce în 2006 a dirijat opera „Manon”. În stagiunea curentă, Ion Marin pregătește premiera producției „Anna Bolena” de Gaetano Donizetti, care va avea loc în 31 martie 2017, în regia Mariei-Louise Bischofberger. Personalitate a scenei muzicale internaționale, Ion Marin este unul dintre puținii dirijori români care au atins celebritatea la nivel mondial, atât în aria simfonică, precum și în cea a operei. Deși calendarul său de evenimente internaționale este unul extrem de încărcat, Ion Marin a continuat, în calitate de director de onoare, să orienteze evoluția Corului Madrigal. În 26 februarie a.c., Ion Marin s-a aflat la București, când Corul Național de Cameră „Madrigal – Marin Constantin” a susținut concertul care a marcat 92 de ani de la nașterea fondatorului său, dirijorul și compozitorul Marin Constantin. (Sursa: Corul „Madrigal-Marin Constantin”)

Grupaj realizat de Dan Comarnescu

E
N
E
N
O
I
R
I
S

ASOCIAȚIA ITALIENILOR DIN ROMÂNIA **RO.AS.IT.** STR. LIPSCANI NR. 19, etaj 1, 030031 BUCUREȘTI

TEL.: 031 421 2869; FAX: 021 313 3064

WWW.ROASIT.RO